

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Роздрібний ринок електричної енергії
України: перший місяць функціонування, виклики, проблеми та шляхи їх
подолання"

06 лютого 2019 року

Веде засідання перший заступник голови Комітету з питань паливно-
енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки

ДОМБРОВСЬКИЙ О.Г.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні друзі, шановні колеги! Якщо немає заперечень, я думаю, що ми розпочнемо нашу з вами роботу нашого круглого столу. Я просив би тих, хто, у нас такий сьогодні великий інтерес до нашої роботи, займати місця, тут є вільні місця, щоб ви не стояли і щоб було комфортно.

Хочу нагадати, що майже 2 роки тому Верховна Рада України, трошки менше ніж 2 роки, прийняла надзвичайно важливий Закон "Про ринок електричної енергії". За цей закон проголосувало 277 народних депутатів. Це закон, який ми прийняли, ще раз хотів би акцентувати увагу, так само, як і Закон "Про ринок природного газу", так само і Закон "Про ринок електричної енергії" ми прийняли відповідно до норм і директив Європейського Союзу так званого Третього енергетичного пакету, де ключовим, підкреслюю, ключовим елементом, є споживач – як фізична особа, так і юридична особа. Вся конструкція ринку, європейського ринку електричної енергії, побудована навколо споживача. І саме споживач має право обирати того постачальника електричної енергії, який може йому запропонувати саму дешеву ціну, саму якісну послугу і саму надійну поставку електричної енергії.

У нас з вами було майже 2 роки для того, щоб підготуватися до 1 січня 2019 року, коли у нас розпочався роздрібний ринок. І ми в цей процес увійшли. Ми в умовах роздрібною ринку прожили перший місяць. Відверто

кажучи, є дуже серйозні виклики, і ми сьогодні разом моїми колегами народними депутатами України, які представляють і Комітет палива і енергетики, і Комітет житлово-комунального господарства, і інших, вирішили провести таке засідання круглого столу для того, щоб дуже професійно подискутувати: що є добре, що вдалося, що нам ще не вдалося, і які ключові проблеми є, і що ми повинні зробити, щоб врегулювати ці проблеми. Тому що, по великому рахунку, Закон "Про ринок електричної енергії" – це один, можливо, з небагатьох законів, який стосується всіх громадян України, без виключення, це законопроект, який стосується всіх юридичних структур, які працюють на цьому ринку.

І, разом з тим, я хотів би відзначити те, що з точки зору запуску роздрібного ринку електричної енергії протягом особливо 2018 року був зроблений величезний обсяг роботи, ну, колосально великий обсяг, і я про це мушу сказати. Як на рівні українського уряду, який займався імплементацією закону, так і на рівні центральних органів виконавчої влади, Міністерства палива і енергетики, так і на рівні нашого незалежного регулятора "Укренерго", державного підприємства "Енергоринок" і багатьох інших суб'єктів цього ринку.

Ми боялися входити в роздрібний ринок для того, щоб не пішли достатньо складні процеси. Але, відверто кажучи, мої розмови і з стейкхолдерами, і з розподільчими компаніями, і з постачальницькими компаніями сьогодні говорять про те, що перший блин, не дивлячись на те, що він, як правило, комом, у нас є певні елементи цих комків, про які ми сьогодні проблемних будемо говорити, але в цілому я можу сказати, що за цілий місяць у нас появилось на сьогоднішній день 302, принаймні станом на вчора, ліцензіата незалежних поставщика електричної енергії, серед яких ми можемо обирати.

Я хотів би сказати, що ми дуже уважно вивчали досвід різних європейських країн і, в першу чергу, наприклад, Німеччини, Австрії, Данії, де розвинутий ринок. Де, наприклад, в Данії простий споживач, який отримує

рахунок на електричну енергію, і якщо ціна або послуга його не влаштовує, йому достатньо підійти до комп'ютера, зробити декілька кліків і поміняти поставщика. Наскільки автоматизована і заточена під споживача ця система. Я можу сказати, що і в Німеччині на сьогоднішній день відкриті офіси дуже багатьох компаній, які займаються постачанням. І хотів би, щоб ми почули з вами декілька цифр, які, на мій погляд, є важливими. Що в Німеччині, наприклад в 17-му році на ринку поставки електричної енергії конкурувало 1 тисяча 150 компаній. Ці 1 тисяча 150 компаній в Німеччині пропонують біля 15 тисяч різних гібридних видів пакетів послуг на поставку того чи іншого виду енергетичних ресурсів. Приблизно в одному місці може бути від 10 до 90 поставщиків, серед яких можна обирати.

Ми з вами прийняли стратегічне рішення. Ми повинні піти від монополій, тому що там, де багато монополій, там багато корупції, і це є дуже складна проблема, з якою ми чим ближче до президентських виборів, тим більше ми про неї чуємо. Чим більше конкуренції, тим більше і краще від цього виграє український споживач. І саме це ключовий елемент нашого законопроекту, який ми з вами запустили в життя. Але разом з тим, я хотів би сказати, що ми неодноразово і на рівні Кабінету Міністрів, і на рівні Комітету палива і енергетики, і на рівні спільно з Комітетом житлово-комунального господарства проводили різні дискусії відносно моніторингу, а як ми підготувалися і що відбувається на цьому ринку. Ми розуміємо, що були і залишаються проблеми, пов'язані з водоканалами, з поставками електричної енергії для водоканалів. В якій мірі ця проблема, наскільки вона глибока, це проблема системна для всіх водоканалів чи тільки для обраних водоканалів? Ми знаємо, що була і залишається ще проблема для поставки електричної енергії для "Теплокомуненерго". Я б хотів сьогодні, щоб ми зрозуміли, наскільки глибока і системна ця проблема.

Асоціація міст України підняла дуже серйозне питання по зовнішньому освітленню, тому що це ключовий елемент, один із ключових елементів, я як міський голова це знаю, наскільки вартість нічного тарифу електричної

енергії дозволяє на сьогоднішній день підтримувати і збільшувати, і покращувати систему освітлення наших населених пунктів великих і маленьких.

Тому, шановні колеги, я ще раз дуже дякую за участь своїх колег народних депутатів. Я дуже дякую за те, що у нас такий великий інтерес, аншлаг свого роду. Але я дуже просив би, щоб ми максимально сконцентрувалися на професійній дискусії по цій проблемі. Я дуже просив би змінізувати будь-які політичні інсинуації відносно цього. Тому що, ще раз хочу сказати, нам потрібний конкурентний, дуже прозорий, дуже правильний рух вперед.

І на завершення. Я постійно привожу цей приклад, вибачте, можливо, я його повторю. Я завжди привожу приклад мобільного телефону. Тому що, якщо ми візьмемо років 10-15 назад, у нас була така сама монополія "Укртелекому", де потрібно було проводити, де був один монопольний постачальник послуги, і всі ми десятками років стояли в черзі для того, щоб отримати доступ до телефонного зв'язку. У нас появилися незалежні оператори, у нас появилися нові інноваційні технології зв'язку, у нас сьогодні є 4G, і не ми ходимо за зв'язком, а зв'язок і оператори ходять за нами, пропонуючи нам різні послуги, а ми з вами цю послугу обираємо. Так само сьогодні відбувається на європейському ринку із електричної енергії. І найкращі практики ми повинні впровадити в життя. Проблеми, які ми маємо на сьогоднішній день, ми повинні врегулювати. Тому в такому контексті нашої дискусії я би хотів би і просив би, дуже просив би вас, щоб ми побудували свою роботу.

Я, звичайно, хочу щиро подякувати Посольству Великої Британії за постійну системну підтримку проведення наших круглих столів по самим таким злободенним, актуальним темам енергетичної політики в Україні. І я з великим задоволенням хочу запросити до слова Першого секретаря Посольства Великої Британії пані Кеті Котрелл. Будь ласка.

КЕТІ КОТРЕЛЛІ. Дякую за цю можливість.

Кілька слів. Ми віримо, що прозорий конкурентний ринок, який контролюється незалежним оператором, регулятором, є найкращою гарантією для України. Ви вже маєте свою правову систему, яка відповідає європейській, і ваш ринок дуже близький до європейських ринків, які є дуже конкурентними. Але ми бачимо, що дуже багато є і проблем, і потрібно дуже важкі рішення приймати. Ми підтримуємо комітет для того, щоб було встановлено правильно функціонуючий ринок електроенергії, балансує потреби інвесторів держави та споживачів. І ми підтримуємо продовження реформ таких, як встановлення незалежних управлінь у державних компаніях, які допомагають краще слугувати загальним інтересам.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ми з вами домовимося про порядок ведення і порядок нашої роботи. Я хотів би сказати, що я надам можливість задати запитання або виступити всім своїм колегам народним депутатам України. Я по максимуму дам можливість виступити всім тим, хто схоче сформулювати якусь свою точку зору. Єдине, до чого я вас закликав би і просив би, щоб ми з вами працювали до підведення підсумків. Щоб не було у нас такого, що хтось прийшов, дайте мені слово, два слова сказати і пішов, а ми тут продовжуємо працювати.

Я б хотів перший блок дати можливість для такого виступу-презентації незалежному регулятору, дати можливість сформулювати і діагностувати реальну поточну ситуацію Міністерства палива і енергетики, у нас тут є пані Буславець. Я дуже хочу, щоб проблематику відформатувало Міністерство регіонального розвитку і житлово-комунального господарства, тому що у них багато є питань по цій проблематиці. Хотів би почути позицію державного підприємства "Енергоринок", тут є пан Гнатюк, як ми завершили місяць, у нас були катастрофічні такі очікування, що ми місяць не закриємо, хочу почути, як спрацювали, які були проблеми. І почути позицію нашої компанії

"Укренерго". Потім я дам можливість задати запитання, якийсь короткий блок, до всіх для того, щоб не зривати, і дам можливість потім всім виступити і висловити ту чи іншу точку зору. Домовились?

Тому я зараз запрошую до виступу представників членів нашого незалежного регулятора. Першим у нас буде пані Олена Антонова.

Будь ласка, пані Олена.

АНТОНОВА О.О. Шановний Олександр Георгійович, шановні народні депутати, присутні, добрий день! Дякую за можливість нам бути сьогодні присутніми тут і озвучити позицію. Позицію регулятора на сьогоднішній нараді представляють два члени комісії – мій колега Дмитро Віталійович Коваленко і я, Антонова Олена Олександрівна. В сфері моєї відповідальності в комісії питання саме роздрібного ринку.

Якщо можна, наступний слайд, будь ласка. Ми чудово з вами знаємо, що новації стосовно роботи роздрібного ринку почали діяти в нашій країні з 1 січня 2019 року. Ви знаєте всі, що відповідно до закону ця дата була встановлена посередині грудня місяця, що достатньо негативно впливало на операційні процеси роботи і компаній, і споживачів. І трохи згодом я скажу про той проект закону, які були прийняті задля того, щоб дата була формально перенесена на 1 січня, і ми могли закрити всі ті операційні процеси на рівні ДП "Енергоринок", на рівні суб'єктів ринку, які у нас мають річний цикл.

Наступний слайд, будь ласка. Ми всі з вами чудово знаємо, що реформа відбувається відповідно до вимог Закону України "Про ринок електричної енергії", і регулятор діє в рамках повноважень, покладених на нас, і прав, які у нас є, обов'язки, відповідно до спеціального Закону про НКРЕКП.

Наступний слайд, будь ласка. Коротко про модель відокремлення. Я знаю, що багато з присутніх тут чудово розуміють про те, які зміни відбулися. Але дуже коротко для тих, хто має трохи менший контекст.

Фактично в результаті реформи відбувається розукрупнення, відокремлення або анбандлінг обленерго. Це історичні постачальники і розподільники електричної енергії, які надавали послуги усім споживачам України як промисловим, так і населенню за регульованою ціною. Фактично поєднуючи в одній юридичній особі три ключові функції роботи роздрібного ринку. Це технологічна функція – розподіл електричної енергії мережами, це надання послуг комерційного обліку вимірювання обсягів товару і прийняття цих обсягів для розрахунків між суб'єктами ринку, і це постачання електричної енергії за регульованими цінами. Всі елементи витрат і тарифів обленерго регулювалися регулятором.

Незалежні постачальники електричної енергії працювали в Україні вже дуже багато років, не знаю, останні років 15. Але стабільно за останні роки доля їх на ринку не перевищувала порогу близько 10 відсотків. Це ті суб'єкти ринку, які виключно купували електричну енергію у оптового постачальника і перепродавали її споживачам, не маючи технологічної складової... не маючи технологічної складової, тому що не володіли мережами. Як тільки у нас була організація, яка і володіє мережею, і надає послуги з постачання, це вже був повністю регульований бізнес. За результатами 2018 року доля незалежних постачальників в обсягу зросла із стабільних за останні 5 років 10 відсотків аж до 12 відсотків обсягів постачання електричної енергії.

Що ж у нас відбулось з 1 січня? Декілька речей відбулись одночасно. Перше і основне це відбулось відокремлення оператора системи розподілу сьогоденішніх обленерго і виділення з них юридичних осіб, які окремо здійснюють дві окремі функції. І мета цього процесу полягала саме в тому, щоб відділити технологічно складову розподілу електричної енергії, роботу з мережами, яка є фактично діяльністю ринків природніх монополій, від діяльності з постачання. Для чого це зроблено було? Основна мета таких заходів – сприяти доступу постачальників до споживачів незалежно від того, чи є у постачальника електричні мережі, чи немає. Це загальноприйнята європейська практика, і вона у нас з 1 січня реалізована в Україні. Тобто на

сьогодні особа, яка володіє мережами, не має юридичного права здійснювати діяльність з постачання або з виробництва електричної енергії. Відкрито, це так званий доступ третіх осіб, доступ постачальників таким чином, до можливості укладати договори із споживачами. Я зараз говорю не про фізичну складову, а про інституційну складову, можливість укладати договори на постачання.

Постачальник електричної енергії наразі після реформи має три основні функції. Фактично весь ринок електричної енергії, крім постачальників із спеціальними обов'язками, відкрити для роботи за конкурентними вільними цінами. Спеціальні обов'язки – це певний механізм захисту певних категорій споживачів. Із історичних обленерго відокремлені постачальники універсальної послуги, які фактично гарантують постачання електричної енергії населенню та малим побутовим споживачам (хто це такі, ми трішки згодом поговоримо), а також постачальник "останньої надії". Це юридична особа (дякую), задача якої забезпечити постачання електричної енергії будь-якому споживачу, який з будь-якихось причин залишився без постачальника. І однією з таких причини забезпечення гарантованого сервісу для споживачів постачальникам "останньої надії" є саме необрання споживачем постачальника. Якщо ми говоримо про розвинуті ринки, де конкурентні відносини на ринку постачання і відокремлення вже мають дуже багату історію, фактично постачальник "останньої надії" працює у виключних випадках. Коли, наприклад, постачальник електричної енергії клієнту не є надійний, не розрахувався за електричну енергію, не розрахувався за небаланси, вже відокремлені моделі і в реформовані моделі оптового ринку. В наших реаліях постачальник універсальної послуги, знову ж таки підкреслюю, також має обов'язок забезпечити постачання на 90 днів всім споживачам, які не обрали постачальника. І, до речі, цей функціонал, який для цього постачальника передбачений в законі, виявився дуже актуальним, а чому, я скажу пізніше.

Дякую. Наступний слайд. Стосовно того, як же ж працювати в новому ринку, що робити і як фактично не залишитись без електрики. Тому що без цих змін фактично всі операційні процеси відбувались би таким же ж самим чином, як вони відбувалися рік тому. В грудні проводяться тендерні процедури, якщо вони необхідні, укладається договір. До речі, дуже часто для багатьох клієнтів укладення договорів із історичними обленергами відбувалась через процедуру закупівлі послуг у єдиного виконавця. Я поясню чому. Тому що природна монополія, частина цього функціоналу фактично давала право за цією процедурою доступатись до споживача і укласти договір на постачання. Так? І був такий більш-менш передбачуваний гарантований процес для юридичних осіб.

Які у нас можливості, одночасно і виклики, виникли в зв'язку зі змінами з 1 січня? Що мав би зробити споживач, і багато споживачів це зробили. Два основні напрямки. Це, перше: історичний, нормальний, регульований підхід щодо проведення тендеру і укладення договору із постачальником, виходячи із результатів цього тендеру або конкурсного відбору. Це ліва частина діаграми.

Якщо тендер не відбувається, закон передбачає механізм, за яким споживач автоматично стає клієнтом або споживачем постачальника "останньої надії". І таких кейсів дуже багато, ми про них трохи пізніше поговоримо. Але, підкреслюю, вони не носять масовий характер, якщо ми аналізуємо всю споживацьку базу споживачів України, побутових осіб.

Що стосується іншої можливості, яка відкрилась. Це для споживача, фактично, отримати ліцензію на постачання електричної енергії, отримати статус постачальника електричної енергії, здійснити два наступні кроки. Перше – це набути статусу учасника ринку електричної енергії. І ще один крок – укласти договір на купівлю електричної енергії із оптовим постачальником електричної енергії. І дуже багато споживачів пішли цим шляхом.

Серед історичних незалежних постачальників також була група споживачів, які здійснювали так зване самопостачання. Придбавали електричну енергію і постачали її на власні потреби. Така можливість стала більш актуальною і в результаті здійснення реформи. До речі, по цьому шляху вперше в Україні пішли декілька навіть підприємств постачання води, водоканали. У нас є два кейси, Харківський водоканал і "Миколаївводоканал" отримали ліцензію на постачання електричної енергії. І Харківський водоканал постачає собі і ще декільком споживачам.

В чому велика перевага саме цього підходу? Перевага в тому, що споживач, виступаючи у функції постачання, повністю контролює маржу, яка пов'язана із постачанням електричної енергії, і має всі можливості перенести погодинну вартість електричної енергії, яка складається на оптовому ринку, на свої власні витрати. Таким чином, зоптимізувавши свою собівартість.

Наступний слайд, будь ласка. На жаль, перед слайдом в результаті у нас така пауза, що це підігріває якраз інтерес до цього слайду.

Якщо дуже коротко сказати про результати, самий головний результат, який ми як регулятор бачимо, це виконання вимог закону. Я хочу сказати, що з урахуванням того, що процес дуже складний і інституційно, і технічно, і організаційно, було багато скепсису і дуже багато сумнівів щодо того, що те, що написано в законі, відбудеться в реальності. І я вам скажу чесно, у мене особисто, коли півтора роки назад була можливість працювати над проектом закону, важко було повірити, що це в Україні відбудеться. Але факт є фактом, закон виконано, перший крок зроблено, реформа роздрібного ринку відбулась.

Серед результатів. Коротко я б хотіла звернути увагу на те, що, перше: напрацьована і почала працювати в реальності нова нормативна база, яка регулює відносини споживачів на роздрібному ринку. Ми перейшли з односторонньої конструкції з одним постачальником усіх послуг на двосторонню конструкцію, коли у споживача окремі відносини з розподільником по технологічній складовій, і окремі відносини стосовно

постачання електричної енергії. Це відбулося – перше, це відбулося достатньо безболісно для сегменту побутових споживачів, і це наразі є реальність.

Друге. Відбувся анбандлінг, і створені нові суб'єкти роздрібного ринку електричної енергії. Обленерго вже немає. Це передумови для розвитку конкуренції, і це шлях, і це крок, самий основний, на шляху демонополізації роздрібного ринку.

До речі, у нас зараз відбувається дуже цікавий процес, новостворені оператори систем розподілу, які фактично є історичними обленерго, тільки в технологічній складовій, подають нам дуже активно так звані комплаєнс-програми, які підтверджують управлінські рішення, організаційну структуру, в якій працюють ці нові ліцензіати, з метою уникнення ними конфлікту інтересів із пов'язаними постачальниками. І, більше того, що стало неочікуваним для регулятора, спочатку прийшла хвиля комплаєнс-програм, і навіть до того, як ми почали їх аналізувати, багато з них було відкликано. А відкликано з якої причини? З причини того, що не тільки компанії виконали перший необхідний крок – дві юридичні особи, різне керівництво, різний функціонал, різні ліцензії і так далі. Вони виконали і другий крок, на який закон давав майже 2 роки – це продаж відокремленого постачальника іншому суб'єкту. І у нас вже є декілька кейсів, коли такий продаж відбувся одразу без того, що чекають компанії 2 роки.

Наступний результат. Врегульовані відносини між новими створеними суб'єктами та оптовим постачальником електричної енергії. Особливість перехідного періоду в тому, що опт працює так, як він працював 20 років до того, а роздрібний ринок змінився. І дуже багато виникло операційних процесів. Наприклад, всі відокремлені оператори систем розподілу, постачальники універсальної послуги, незалежні постачальники, постачальник "останньої надії" мали набути статус учасника ринку задля того, щоб вони мали можливість укласти договір на придбання електричної енергії і згодом постачання її споживачам. Це для постачальника.

Розподільчі компанії вперше почали купувати електричну енергію на компенсацію втрат, яка відбувається в їхніх мережах. До цього, просто щоб ви уявляли, вся електрична енергія заходила в обленерго і розподіл її на втрати, корисний відпуск споживачам і Антимонопольного комітету далі, і так далі – це була одна велика історія. Ми віримо в те, що це додає прозорості роботи ринку. Але було достатньо багато технічних нюансів, які треба було в цей момент врегульовувати і врегульовувати їх, підкреслюю, на найближчі півроку, вже 5 місяців.

Наступний результат. Прийняті, опрацьовані, розроблені тарифні методології для нових суб'єктів роздрібного ринку. Вони не тільки прийняті – проаналізовані надані компаніями матеріали і встановлені тарифи. Це дуже велика частина роботи, яка була виконана регулятором і режим, в якому вона виконувалась... ну я попрошу, може, Дмитра Віталійовича прокоментувати, коли буде можливість. 25 постачальників універсальної послуги, 33 оператора системи розподілу і постачальник "останньої надії". Надалі паралельно з тим, як відбувались ці всі процеси, ми працювали над тим, щоб удосконалити механізм регулювання якості послуг, яка надається споживачам. В основному це стосується побутових споживачів і регулятор працював над тим, щоб поглибити диференціацію надання компенсацій, збільшити її і розширити перелік показників якості, за недотримання яких споживач має право отримувати компенсацію.

І знову ж таки останній, але не самий неважливий момент – це впорядковані технічні питання роботи нових суб'єктів в історичній моделі оптового ринку. Це питання обліку електричної енергії, процесів обміну інформацією і так далі. Досвід показав, що не всі питання були врегульовані одночасно і одразу, але дуже великий крок в цьому напрямку був зроблений.

Наступний слайд, будь ласка. Тут такий слайд, він більше кількісний виглядає, ніж якісний. Ви бачите, скільки нормативних документів, це тільки та частина нормативки, яка була напрацьована регулятором в питаннях роздрібного ринку. І ви бачите, яка велика частина нормативної бази

відповідає тому, що було прийнято в четвертому кварталі 2018 року. І крім тих нормативних документів, які ми мали прийняти відповідно до закону, нам довелося в достатньо такому авральному порядку приймати деякі рішення, які фактично і по суті стали актуальними в останні місяці перед розкриттям ринку.

Це численні методичні рекомендації, це рішення про скасування тарифів на технічні цілі. До речі, це окрема історія, коли регулятор спочатку скасував діючі на сьогодні тарифи на технічні цілі на рівні, встановленому для населення, а потім, почувши зворотній зв'язок з цього приводу, провівши нараду із представниками Асоціації ОСББ (на жаль, на тій нараді у нас був тільки один представник тоді, але він був), комісія сама зрозуміла, що це питання треба відкоригувати, і внесла відповідні зміни. Я думаю, що тут присутні колеги, які зможуть це прокоментувати. Тобто дуже велике коло питань і технічних, і організаційних, і тарифних, і ми це все зробили.

Наступний слайд. Дякую. Питання, яке стосується, не напряму стосується реформи, але в принципі дуже предметно стосується питання доступу споживачів для ринку. Врешті-решт, врегульовано все-таки питання, розроблена методика і затверджені ставки за стандартне приєднання. Це ми зараз говоримо про фізичний доступ споживачів до ринку, до цих пір ми говорили про договірний інституційний доступ. Це дуже довгоочікуване рішення для всього ринку, має прямий вплив на стан роздрібного ринку, на можливість споживачів приєднуватись до мереж. І це питання також було врегульовано паралельно з усіма тими процесами і тими змінами, які від нас вимагались відповідно до контексту роздрібного ринку.

Наступний слайд, будь ласка. Я хочу подякувати законодавцю, тому що останній квартал 18-го року виявився важким і цікавим не тільки для регулятора, але і для законодавця. І подякувати за те, що все-таки у нас відбулися зміни, був прийнятий і проголосований проект Закону номер 2628, який в останній момент врегулював деякі дуже важливі питання роздрібного ринку. Перш за все це зміни, які стосувались можливості для бюджетних

установ та всіх споживачів до 150 кіловат бути споживачами універсальної послуги. Для них тимчасово на 2 роки, але бюджетники отримали право бути клієнтами постачальника універсальної послуги. Перше.

Друге. Мабуть, це мало бути першим. Перенесена фактично дата відкриття роздрібного ринку. Да, ці два тижні грудня, вони не були актуальними, і ці зміни до закону теж це врегулювали.

Друге, що дуже важливо. Врегульовані визначення побутового споживача і колективного побутового споживача. Тому що в тій редакції закону, якби цих змін не відбулося, будь-який колективний побутовий споживач, це ті споживачі, які розраховуються за електрику за єдиним засобом обліку (це гуртожитки, це населення об'єднане в ОСББ, це садові товариства, гаражні кооперативи і так далі) мали б без цих змін розраховуватися з 1 січня за електричну енергію за тарифами для юридичних осіб, тобто це зростання тарифів відбулося би. Це також було врегульовано.

І також, да, Олександр Георгійович, і також, що ще важливо було, що на момент розробки цього законопроекту, незважаючи на те, які вимоги були в законі, не був призначений постачальник "останньої надії", який фактично був замикаючим в тому процесі, щоб гарантувати постачання електричної енергії всім споживачам на Україні. І якраз цей законопроект дав можливість і повноваження Кабінету Міністрів, щоб такий постачальник був призначений.

Наступний слайд. Ілюстрація, яка говорить про те, які зміни стосовно споживачів запропонував нам прийнятий законопроект і які питання він врегулював. Особливо хочу підкреслити, що змінено було визначення малого непобутового споживача, який історично визначався як суб'єкт підприємництва з електроустановками, приєднаними на рівні напруги 1 кіловольт. Ми перейшли до визначення, що це просто непобутовий споживач, у якого 50 Кіловат договірної потужності. А бюджетники всі, в кого 150 кіловат договірної потужності, це така перехідна норма на 2 роки.

Наступний слайд. Працював не тільки регулятор, а і Верховна Рада, а ще й Кабінет Міністрів України і Міненерговугілля. Як я вже казала, прийняті маса документів. Кабінет Міністрів прийняв документ про проведення конкурсу з визначення постачальника "останньої надії", універсальних послуг, це те, що буде у нас працювати згодом. Опрацьовано варіанти та прийнято рішення щодо призначення постачальника "останньої надії".

Дуже важлива роль в Міненерговугілля. Напрацьовані всі ці проекти нормативних документів, а також в кінці року прийнято порядок забезпечення постачання електричної енергії захищеним споживачам. Це нова, в новій моделі ринку, версія аварійної броні постачання електричної енергії, яка замінена на новий механізм.

Наступний слайд. Що ми маємо на сьогодні? На цій мапі показана кількість незалежних постачальників, які за кожною областю України отримали право на постачання електричної енергії споживачам, тобто отримали доступ. Маленька цифра – це активно діючі постачальники незалежні, які працювали на цій самій території в 2018 році. Ми бачимо: Хмельницька область було 12 – доступ отримали 67; Харківська область було 32 – доступ отримали 80; Кіровоградська область було 6 – працює 53. Тобто це конкретний предметний факт, який демонструє, що доступ забезпечено, реформа працює.

Як вона працює? Наступний слайд, будь ласка. Як тепер працює вся історія? Якщо раніше споживач мав договір з обленерго і, як завжди, укладав його в основному на 1 рік з наступним продовженням, то як зараз працює система. Будь-який споживач, це стосується непобутового споживача, заходить на сайт оператора системи розподілу, де він фізично знаходиться. У нашому випадку Хмельницькобленерго.

Наступний. Будь ласка, зараз кліки, тому що піде анімація. Дякую. Знаходить реєстр постачальників. Далі, будь ласка. В реєстрі постачальників обирає будь-якого постачальника. Далі, будь ласка. Наприклад, торгова

електрична компанія. Далі, заходить на сайт торгової електричної компанії, аналізує і обирає комерційні пропозиції, в даному випадку комерційна пропозиція – спосіб оплати за розподіл через постачальника, комерційна пропозиція номер 1.

Далі. Комерційна пропозиція. Умови комерційної пропозиції. Фактична ціна електричної енергії на оптовому ринку, годину і доби розрахункового місяця гривень за кіловат-годин з ПДВ.

Далі. "Харківобленерго", аналогічно: реєстр постачальників. 80 постачальників отримали доступ. "Барвінок" – сайт "барвінок", споживач, комерційна пропозиція, тризонний тариф. Попередній, будь ласка, сайт верніть. Не можна, да? Отак, зверніть, будь ласка, увагу: цінова пропозиція, розподіл обсягів і цін на електричну енергію за зонами. 3 зони, облік електричної енергії, який діяв до 1 січня 2019 року.

Далі, будь ласка. "Кіровоградобленерго". Реєстр постачальників, шістдесят з чимось. "Кіровоградграніт", скоріше за все, це споживач, який є постачальником. Далі. Комерційні пропозиції, комерційні пропозиції і про постачальника "останньої надії" тепер. Прогнозована оптова ціна плюс маржа постачальника на рівні 2 відсотків. Це ілюстрація того, як наразі працює процес. Постачальник "останньої надії" почав працювати – слава Богу. Ми всі видихнули, коли рішення Кабміну було прийнято про його призначення. Наразі, за результатами роботи в лютому місяці, 0,2 відсотки від всіх побутових споживачів електричної енергії України – це клієнти постачальника "останньої надії", це тисяча з чимось споживачів. Розподіл їх по мапі України показаний. Найбільша кількість таких споживачів це Запорізька область і Дніпропетровська область.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Олександрівна, я хочу уточнити. 0,2 відсотка?

АНТОНОВА О.О. Кількість побутових споживачів в Україні близько п'ятисот тисяч, 560-580 тисяч. Там не так... Певний час знадобися

задля того, щоб це все так запрацювало, але на сьогодні, на початок лютого, це 0,2 відсотки.

Прошу далі. З усіх водоканалів на Україні які працюють, 48 водоканалів є клієнтами постачальника "останньої надії". З них ліцензіатів НКРЕКП – 7. Із всіх теплопостачальних організацій на Україні, яких близько 1400, на постачальнику "останньої надії" 27.

Далі. Це динаміка зміни кількості клієнтів постачальника "останньої надії" протягом січня місяця з 4 тисяч... Да, будемо завершувати, да. Да, ми закінчили на 1300.

Далі, будь ласка. Це прийняті наші рішення по тарифах. Я думаю, що ціни багато кого там не цікавлять. Давайте далі в такому...

Це, щоб ви подивились, як змінились ціни для споживачів побутових IV квартал 2018 року і ціни постачальнику універсальної послуги з 1 січня. Підкреслю, що постачальник універсальної послуги працює в сегменті дуже малих юридичних осіб. Насправді всі клієнти, які мають значні обсяги, працюють в абсолютно іншому діапазоні цін.

Наступний слайд. Другий клас.

Наступний слайд. Середньозважені ціни по Україні. Постачальники за регульованим тарифом і постачальник універсальної послуги, це такий бенчмарк роздрібного ринку для малих побутових споживачів, для юридичних осіб, зростання в середньому плюс 8,3 відсотки при річній інфляції 9,8 відсотків. Підкреслюю, що багато з процесів перегляду щорічного тарифу відбулись би незалежно від реформи. Щорічно з грудня на січень переглядаються тарифи на розподіл, на постачання і оптова ринкова ціна.

Наступний слайд. Я завершую, Олександр Георгійович. Можна завершити критеріями успіху?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

АНТОНОВА О.О. Що ми вважаємо критеріями успіху того, що відбулося на сьогодні?

Перше. Всі спостерігачі України, 16,5 мільйонів споживачів, мають постачальника електричної енергії, увійшли в нові договірні відносини. Побутові споживачі. Нова договірна система відносин.

Друге. Тарифи залишились без змін.

Третє. Збереглася система диференційованих тарифів в дво- та тризонні тарифи.

Четверте. Побутові споживачі отримали можливість змінювати постачальника з 1 січня. Так, є нюанс, що при зміні постачальника це перехідні вільні ціни.

І останнє. Це якість послуг, контроль і розміри компенсації збільшились.

Непобутові споживачі. Близько 300 незалежних постачальників, вільний доступ незалежних постачальників до всіх споживачів. Споживачам є можливість обирати постачальника. Функціонує постачальник "останньої надії". Споживачі, приєднані до мережі НЕК "Укренерго", більш не сплачують за розподіл за першим класом напруги. У них відбувається значне зниження витрат на електричну енергію. Ну, і вперше деякі водоканали отримали ліцензію на постачання електричної енергії.

Наступний і останній слайд. Передостанній і останній. Проблемні питання. Що ми бачимо серед проблемних питань? Треба відкоригувати нормативну базу, яка регулює питання роздрібного ринку, не всі документи повністю відповідають одне одному.

Друге. Це питання тарифів та порядок розрахунків за електричну енергію.

Є проблематика, пов'язання із скасуванням тарифів диференційованих за зонами доби для непобутових споживачів. І ми чуємо зворотній зв'язок від водоканалів і підприємств вуличного освітлення, що це має негативний вплив. До речі, вибачте, по нормативній базі, я хочу сказати, що велика

кількість законопроектів в кінці місяця стосовно підприємств ЖКП говорить нам про те, що певна проблематика знову ж таки є. Ці законопроекти перелічені.

В тарифах та порядку розрахунків. Є питання переходу на передплату за електричну енергію для підприємств житлово-комунального господарства. Нам важливо, щоб незалежні постачальники мали постачати електричну енергію підприємств житлово-комунального господарства. Для цього треба врегулювати механізм застосування ними рахунків зі спеціальним режимом використання, щоб підприємство мало можливість розраховуватись коштами з бюджету за електричну енергію.

Ще блок питань – це рівень розрахунків на роздрібному ринку, особливо це актуально для постачальника "останньої надії". Є певна кількість споживачів, це перш за все державні шахти, це підприємства "Вода Донбасу", по яких очікування по розрахунку за електричну енергію дуже низький.

І одне також важливе питання – це в принципі те, що до останніх днів у нас ринок фактично не був порахований на рівні оптового ринку, тобто не була визначена ціна ринку, не були визначені позиції всіх нових суб'єктів ринку, але, я сподіваюсь, я знаю вже фактично, що це питання вирішено, але воно було дуже проблематичним, і ця проблема не вирішується одним січним місяцем, поки нові суб'єкти почнуть працювати в нормальному ритмі, ризики по цьому питанні є.

Дякую за увагу. Вибачте, що довго.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Олександрівна, я також дякую за таку ґрунтовну системну доповідь. І для всіх учасників нашого круглого столу я штучно дав можливість нашому незалежному регулятору презентувати своє бачення, що зроблено, що робиться, які проблемні позиції вони бачать. Тому що по великому рахунку вони є одним із ключових елементів успішності або неуспішності впровадження ринку електричної енергії. Я дуже дякую.

Я хочу запросити Міністерство палива і енергетики. Ольга Анатоліївна, можливо, я попросив би більше сконцентруватися на проблематиці, да?

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Дякую, шановний Олександр Георгійовичу, за надане слово.

Шановні народні депутати, шановні присутні, колеги, на цьому заході. Міністерством дійсно, в межах своєї компетенції, було виконано всі необхідні заходи для можливості функціонування роздрібного ринку електричної енергії. Про які саме, я не буду зупинятися, Олена Олександрівна вже їх перелічила і стислий час у нас для дискусії, тому не зупинюсь на цьому.

Міністерство, ще до початку роботи роздрібного ринку, неодноразово збирало учасників ринку з метою координації їх роботи і налагодження взаємодії "Укрінтеренерго", якого обрали як постачальника "останньої надії". І після його початку на щоденних селекторних нарадах міністерство продовжувало щоденно, повторююсь, координувати дії щодо усунення цих проблемних питань, які виникають. Зазначу, що протягом січня неодноразово, а точніше тричі збирались в чергових та позачергових радах оптовий ринок електричної енергії і вирішували всі проблемні питання. Засідання тривали не один день. І я дуже дякую от такій активній участі всіх учасників з метою вирішити всі технічні питання і скоординувати свої дії для того, щоб наша робота була налагоджена. Була дуже позитивна презентація від регулятора. Я все ж таки хочу зосередитись саме на тому, що не вдалось, на погляд міністерства, за цей перший місяць роботи в нових умовах.

На жаль, на мою думку, споживачі електричної енергії, а я їх хотіла б називати вже клієнтами, не відчули позитивних змін для себе, а ми саме для споживача і робимо цю реформу ринку електричної енергії. Чому це сталось? Підготовчий період був дійсно дуже стислий. І як наслідок – в тому числі і цінові показники на 19-й рік були затверджені регулятором в такі строки, що не дозволяли вчасно проводити тендерні процедури на закупівлю

електричної енергії споживачам, які підпадали під Закон "Про державні закупівлі". Це призвело до того, що до постачальника "останньої надії" вимушено потрапили такі платоспроможні споживачі як "Укргазвидобування", "Укранафта" та інше.

Також клієнтами постачальника останньої надії стали деякі бюджетні установи, які відповідно до Закону "Про ринок електричної енергії" мали право на постачання постачальникам універсальних послуг. Звичайно, ми всі, які були в процесі напрацювання Закону "Про ринок електричної енергії", народні депутати, які приймали цей закон, розуміючи, яким буде складний процес реформування, тому і передбачили в Законі "Про ринок електричної енергії" функціонування координаційного центру з впровадження реформи ринку електричної енергії. Тому що ми розуміли, що саме на урядовому рішенні, на найбільш високому рішенні потрібно буде врегульовувати багато проблемних питань, які не знаходяться в компетенції як Міністерства енергетики, так і регулятора.

Я переконана, що якщо б працював координаційний центр, а він у нас не збирався з квітня минулого року, і було б вчасно розглянуто питання, про яке я тільки що сказала. про тендерні процедури і було б доручено Мінекономрозвитку провести відповідні роз'яснення щодо можливості закупівлі за конкурсною пропозицією найбільш привабливої пропозиції, то ми б не мали на сьогодні такого багатого... багатої кількості, вибачте, споживачів, які попали на постачання останньої надії. А на сьогодні їх, за даними "Укрінтеренерго" і підтвердженими операторами системи розподілу, 1 тисяча 339 споживачів. Ми ж не говоримо про побутових, це не стосується побутових споживачів. І ми розуміємо наслідки, тобто рахунки, які отримують ці споживачі, будуть на 25-30 відсотків більше по своїм затратам, ніж вони були б, якщо б було обрано іншого постачальника.

До речі, в "Укрінтеренерго", як було зазначено, є проблемні споживачі, які, дійсно, не мають на сьогодні можливості сплачувати за електричну енергію. Я маю на увазі державні шахти. І для цього саме урядом 30 січня

було прийнято рішення про виділення 450 мільйонів гривень з резервного фонду для цих шахт для оплати електричної енергії у 19-му році. Але я зазначаю, що це тимчасове рішення, тому що тільки на січень поточного року вугільні підприємства цього сектору мають сплатити 185 мільйонів гривень. Тобто 450 мільйонів – це майже десь на три місяці.

Ще одна проблемна категорія споживачів, які знаходяться на постачанні "останньої надії", – це теплокомуненерго і водоканали. І це в свою чергу теж пов'язано із затримкою оплати субсидій, які вони повинні отримувати, і відповідно за ці кошти в тому числі сплачувати за електричну енергію. І по тим даним, які є у міністерства, теплокомуненерго вже на сьогодні заборгувало 76 мільйонів гривень, водоканали – 235. Тобто ми на сьогодні бачимо, що спостерігається подальша тенденція нарощування боргів за електричну енергію, що є дуже загрозовим з початку роботи нової моделі ринку. Загальний рівень оплати на сьогодні постачальнику "останньої надії" 21 відсоток.

З початком роботи роздрібного ринку пов'язана ще одна проблема, яка мене дуже турбує. Це про що я говорю? Добовий графік споживання електроенергії по Об'єднаній енергосистемі України має суттєву нерівномірність, що посилюється у зв'язку зі зростанням частки споживання населенням, профіль якого характеризується різко вираженим нічним мінімумом чи вечірнім максимумом навантаження. Вирівнювати графік, отже, знижувати вартість балансування режиму об'єднаної енергосистеми допомагали споживачі-регулятори, які використовували двозонний і тризонний диференційовані тарифи. Водночас до початку роботи роздрібного ринку і відміни регулятором диференційованих тарифів постачальниками за вільними цінами не було запропоновано таким підприємствам вигідних тарифних планів, які б стимулювали їх регулювати свої споживання відповідно до профілю навантаження Об'єднаної енергосистеми.

Це відбулось внаслідок неможливості в січні розраховувати в різні часи доби оптової ринкової ціни. І протягом місяця всі працювали, орієнтуючись на єдину прогнозну оптову ринкову ціну. Тобто споживачі електричної енергії, які користувались тарифами диференційованими за періодами часу, не отримали альтернативного економічного стимулу для участі у вирівнюванні добового графіку навантаження. Така ситуація буде мати, на мою думку, негативні наслідки для балансування роботи Об'єднаної енергосистеми України, що особливо актуально в умовах зростання частки відновлюваних джерел енергії. Звичайно, на статистичних даних ми це зможемо побачити пізніше. Тому що січень місяць не є типовим, з точки зору оцінки впливу відміни диференційованих тарифів, і багато споживачів ще по інерції продовжували споживати як і раніше свою електричну енергію. Але за результатами I кварталу і ми проаналізуємо це, і "Укренерго" вже було доручено провести такий аналіз впливу на зміну графіка навантаження і погіршення ситуації з балансуванням завдяки змінам в застосуванні диференційованих тарифів.

Ще стосовно відміни цієї постанови по диференційованим за періодами часу тарифів, до Міненерговугілля надходять численні звернення від міських та селищних рад. На сьогодні в місцевих бюджетах бракує коштів на оплату вартості електричної енергії для зовнішнього освітлення. Про це зазначав Олександр Георгійович, і то дійсно дуже критична проблема, тому що ми розуміємо, що в разі відсутності зовнішнього освітлення, в разі неможливості сплачувати за це місцевих рад, це призведе і до підвищення соціальної напруженості в містах і селищах. І це не буде якимось позитивним таким наслідком запровадження реформи. У зв'язку з цим міністерство звернулось до НКРЕКП, буквально вчора, стосовно все ж таки аналізу впливу скасування цієї постанови, розгляду всього комплексу проблемних питань з метою прийняття виважених регуляторних рішень. Застосування додаткових економічних стимулів для споживачів-регуляторів, які братимуть участь у вирівнюванні добового графіку навантаження, передбачається у

розробленому проекті Постанови Кабінету Міністрів про затвердження порядку проведення конкурсу на нову генеруючу потужність та заходів управління попитом. Але це в майбутньому і це тільки протягом якогось періоду часу буде мати відповідний вплив. Після проведення скоординованих дій та колосальної роботи всіма учасниками ринку, на щастя, все ж таки енергоринком було складено фізичний баланс і проведено розрахунки обсягів вартості електроенергії у січні 2019 року. На етапі запровадження роздрібного ринку дана ситуація вказує на те, що дуже важливим є налагодження обміну даними на ринку електричної енергії та стовідсоткової готовності учасників ринку до роботи в новому ринку. Я думаю, що це потрібно врахувати, коли ми будемо робити аналіз всіх проблем, які виникли, як міністерство, так і регулятор, для того, щоб шляхом зміни в регламентах або відсутності таких регламентів передбачити всі необхідні процедури і унеможливити такі проблеми в подальшому.

Звичайно, хотілось би додати деякий позитив. Ми всі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо можна, одну хвилину. Добре?

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Так. Я, дійсно, не можу зазначити про всі проблеми, які я бачу, а я бачу проблеми і в роздрібному ринку на рівні побутового споживача насамперед щодо інформування, на які рахунки саме повинні сплачувати. Тому що сталась ситуація, коли споживачі наперед заплатили підприємству, яке було в іншому статусі, а потім повинно було ще сплачувати підприємству, яке виділилось. І це теж є такі сигнали в міністерстві.

З позитиву. Незважаючи на всі труднощі, які були, все одно ми повинні рухатися далі. Ми всі вчимося працювати в нових умовах. Ми повинні зробити роботу над помилками і усунути їх разом. І від того, наскільки ми будемо скоординовані, залежить якість підготовки до повномасштабного ринку, тому що це у нас тільки один елемент і він показав, наскільки це

такий важкий процес. Але у нас нема іншого шляху, як його подолати і подолати успішно, і щоб не було негативного якогось такого навантаження, скажемо так, на реформу, і щоб ми її все ж таки провели успішно, і споживач отримав ті переваги, про які саме ми говорили, приймаючи цей закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Анатоліївна, дуже дякую.

Міністерство регіонального розвитку. Будь ласка, пане Кругляк.

КРУГЛЯК Е.Б. Шановний Олександр Георгійович, шановні народні депутати України, шановні колеги! Я хотів би більш в цифрах надати інформацію. Закон прийнятий, закон реалізується, закон не простий. Я повинен доповісти, що в нас не було за січень місяць відключень від систем електропостачання, але це все не просто далось.

Значить, ми аналізували, ситуацію моніторили. Я хочу сказати, що з 2 тисяч 360 підприємств водопровідно-каналізаційних господарств у національного регулятора – 44. І практично з півтори тисячі теплових організацій у національного регулятора – 26 на сьогоднішній день.

_____ . Ми про це казали.

КРУГЛЯК Е.Б. А? Да, ви про це казали. Тому я хочу сказати, що у нас ситуація не проста. Значить, пару цифр. Ми промоніторили 306 підприємств теплокомуненерго і 690 підприємств водопровідно-каналізаційних господарств. Підкреслюю: наші підприємства в середньому на 90 відсотків надають послуги мешканцям – споживачам. Є касовий розвив, ми не можемо брати з мешканців авансові платежі. У нас розрахунок і ці послуги, що були виконані в грудні, за них споживач платить у січні, за січень – у лютому. Це всі знають.

Тому у нас із 306 підприємств теплокомуненерго 122 – ті, що ми моніторили, в договорі про постачання електроенергії, на електричну

енергію, і 690 теплових організацій – 183, на універсальних послугах тепловиків – 154 із 306 і 429 водоканалів. В "останній надії" – 26 теплових організацій, 49 підприємств водопровідно-каналізаційного господарства.

Що викликає тривогу, серйозне занепокоєння? Значить, з цих підприємств, що я перерахував, на попередній оплаті 212 підприємств теплокомуненерго і 400 водопровідно-каналізаційного господарства. Чому це занепокоєння? Тому що всі знають фахівці, що в нас підприємства теплокомуненерго сьогодні працюють на так званих рахунках зі спеціальним режимом використання, і по алгоритму практично всі кошти йдуть на газ.

Тому сьогодні тільки завдяки, і я це підкреслюю, це громко кажу, тільки завдяки тій реформі, що була проведена по місцевому самоврядуванню, ми в оці підприємства заплатили попередню оплату із грошей місцевих бюджетів. А обігових коштів ні у водоканалів, ні у теплокомуненерго нема.

Нема. Чому нема? Ми проаналізували ситуацію по заборгованості населення, у кого дійсно послуги подають, надають водоканали, теплокомуненерго основні, це населення. Заборгованість населення за послуги з теплокомуненерго по воді виросла за рік ще на 8 мільярдів. У нас практично по тому аналізу, що ми робили, коли у нас були платежі середні 94-96 відсотків за 17-й рік, ми за практично 18-й рік маємо 83 проценти платежів. Це перше основне, що відбувається.

Далі. Я хотів би звернути увагу на те, що не було реалізовано, і Верховна Рада давала нам можливість 18-го року, ми не змогли погасити різницю в тарифах. Це по платежах перед електроенергією, 2,6 мільярдів – по водоканалах. Тому що нам не наданий був алгоритм на заборгованість на 1.01.16 року. Це проблема, вона нікуди не поділась. 2,6 мільярдів по водним компаніям так і залишились в борг держави, які не пустили в реалізацію. І більше мільярда ще залишилось боргу на 1.01.16 року держави перед тепловими організаціями. В бюджеті 19-го року нема ні копійки, це теж серйозний фактор. І я хотів би, я кажу, що ми не допустили і, дай Бог, щоб не

було відключень ніяких, у нас, ми не забуваємо, у нас є питання по Донецькій і Луганській області, у нас ні в одному з законів практично нема особливості. Ми з народними депутатами були в Луганській і в Донецькій області, бачили, що відбувається. Дійсно, є проблема по воді Донбасу, яку потрібно вирішувати, крім Національного регулятора, ще й двом міністерствам. Це Міністерство по тимчасово окупованим територіям і Мінрегіони. Разом втрюх сидати, тому що там основне, що стосується електроенергії, це плата за практично перекид води, це підприємство непросте сьогодні.

В цілому підприємства працюють. Ми хотіли би надати все ж таки пропозиції, Олександр Георгійович, щоб ми як першочергове розглянули на Верховній Раді той законопроект 9406, який був поданий народними депутатами України, де наші підприємства могли би хоча би на період 3-4 місяці попасти в універсальні послуги. У нас нема компенсатора по підприємствам по "останній надії" чи, дійсно, виліється в рахунках для населення.

І будемо теж просити, я буду віце-прем'єр-міністра просити Зубка Геннадія Григоровича і наш профільний комітет, щоб ми як першочерговий він записаний, є законопроект 7083 про реструктуризацію заборгованості, щоб він був продовжений в термінах, тому що інакше ну нам буде дуже тяжко виходити на ситуацію по 100-відсотковим проплатам за електроенергію, тому що, я вам ще раз кажу, теплові організації сьогодні на спецрахунках, і у них практично по алгоритму залишається максимально 9 відсотків, все інше йде за газ. Практично сьогодні так. Сьогодні у нас, що стосується підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, тут багато присутніх, які відчували на собі, і тут і Асоціація міст, і асоціація "Укрводоканалекологія", яку атаку ми влітку переживали по так називаємому хлору, і сьогодні реагенти водоканали забезпечують тільки попередньою оплатою. Тому у нас ситуація дуже складна.

Тому дві пропозиції. Це 9406 (є велике прохання, якщо ведеться протокол) і 7083 виносьте в зал Верховної Ради як першочергові, невідкладні. Дякую.

Ну, і одне слово по... те, що стосувалося міст світла підприємств. У нас, дійсно, для юридичних осіб скасований так званий нічний тариф. У нас – це зовнішнє освітлення міст, це, в першу чергу, безпека населення і безпека дорожнього руху. Дуже було б велике прохання до національного регулятора повернутись до цього питання. І у нас багато підприємств сьогодні перейшло на альтернативу, вони і на альтернативі теж використовують електроенергію для опалення. І коли було все ж таки, вночі був у нас інший тариф на електроенергію, це відчувалося і на тарифній політиці.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я дуже дякую.

Я хотів би, щоб коли ми будемо підводити підсумки, щоб ми отримали відповіді на ті запитання, на ті проблемні моменти, які підняв заступник міністра регіональної політики. І для того, щоб цю логічну цепочку продовжити, я хочу запросити до слова народного депутата Андрієвського, першого заступника голови відповідного комітету, для того, щоб ми розуміли ну всю глибину проблематики і як на неї реагувати по ЖКГ.

АНДРІЄВСЬКИЙ Д.Й. Дякую, Олександр Георгійович.

Доброго дня, шановні колеги! Ну, по-перше, відразу зазначу, що галузь житлово-комунального господарства тут представлена дуже потужною командою: мої колеги депутати, урядовці, керівники підприємств, представники професійних організацій фахових. Це свідчить, на мій погляд, про дві речі.

Перше – на порозуміння на те, що позитиву дуже багато від створення прозорих і конкурентних умов на ринку електричної енергії.

З іншого боку, це свідчення того, що якраз імплементація діючого закону створила для житлово-комунального господарства просто надзвичайні випробування. Це пов'язано було, в першу чергу, там з низкою факторів. Це і дуже затягнутий в часі процес підготовки нормативних підзаконних актів. Це і хронічне недофінансування галузі, а це мільярди гривень, про що вже казав заступник міністра. Також певні макроекономічні перекоси в формуванні тарифів. Ну, наприклад, сьогодні в Україні вартість електричної енергії знаходиться на середньоєвропейському рівні, при тому, що вартість послуг по водовідведенню і водопостачанню ну кратно менша ніж за європейську. Це створює, в поєднанні з іншими факторами, одномоментно незацікавленість постачальників електроенергії в роботі з такими підприємствами, як підприємства тепловодопостачання.

Ми всі були свідками того, що фактично тендери, які були своєчасно об'явлені на виконання закону, вони фактично не відбулися. І як наслідок, підприємства тепловодопостачання мали укласти договори за вільними цінами на дуже жорстких умовах фактично з дочірніми підприємствами обленерго. Значна їх кількість отримує зараз постачання електричної енергії від постачальника "останньої надії". Якщо казати, знову ж таки я повертаюсь до доповіді заступника міністра, там майже п'ятдесят водоканалів і більше ніж два десятки теплокомуненерго якраз отримують послугу від такого підприємства з відповідними показниками по економіці.

Фактично сьогодні відбувається ситуація, коли електричну енергію підприємства житлово-комунального господарства фінансують за рахунок невиконання інвестиційних програм, затримки заробітних плат і за рахунок бюджетних коштів органів місцевого самоврядування. Шановні колеги, якщо це той ринок, який ми прагнемо утворити, то я запевняю вас, що всі ці умови далеко не ринкові.

Окремою проблемою є недосконалість встановлення тарифів – тарифів для підприємств тепло- та водопостачання, які фактично в умовах зростання цін на енергоносії не покривають витрат підприємств. Також надзвичайно

важливо, на мій погляд, сьогодні побачити, що ж саме можна зробити. Едуард Борисович вже казав, два закони: це 7083 про фактично пролонгацію, який дасть можливість не вирішити проблему хронічного недофінансування галузі, а принаймні створить умови для того, щоб цю ситуацію катастрофічну просто відтягнути в часі. Це однозначно треба голосувати 7083.

І 9406, я хотів би на цьому наголосити. Нам під час його підготовки вдалося відпрацювати і узгодити, в тому числі з енергетиками таку редакцію закону, яка дасть можливість підприємствам тепло- і водопостачання виходити на ринок, закуповувати електричну енергію для власних потреб. Там є серйозні можливості для автоматичного корегування тарифу в умовах збільшення цін на енергоносії. І також ми врегулювали там дуже болюче питання – це закупівля електричної енергії для обслуговування багатоквартирних будинків, яку ми пропонуємо цим законом прирівняти до вартості електричної енергії для населення. От такі основні речі, на які я хотів би звернути увагу. Я впевнений, що цю проблематику і чітко розуміють всі тут присутні, а мої колеги, які представляють галузь житлово-комунального господарства, більш детально зупиняться на цих болючих питаннях.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Перед тим, як передати слово пану Гнатюку як керівнику Державного підприємства "Енергоринок", я би хотів би дуже коротко сказати, що, друзі, ну ми мусимо державу спонукати до того, щоб не робити боргів. Ну тобто уже сам факт того, що ми про це говоримо більш жорстко, да, і більш відкрито, і відверто, я вважаю, це дуже позитивний момент. Тому що коли держава, "дякуючи всім", ми сьогодні на електроенергетичному ринку маємо там десь приблизно 3-4 мільярди боргу, який продукується, і де величезна частина – це відповідальність держави. Ну, тобто ми, одна частина держави, ставимо завдання перед іншою частиною держави. Питання субсидій

абсолютно підтримую. Тобто давайте спільно, якщо ви не можете втрюх зібратися там в міністерстві, давайте зберемося на базі комітету, на базі декількох комітетів. Ми мусимо прийняти рішення не продукувати борги. Нам потрібно погасити ті борги, які у нас є, і створити систему, щоби інші борги не продукувалися. І штучно, і не штучно.

Пане Юрію, будь ласка. Яка ситуація з дуже важливим закриттям місяця, розкажіть, будь ласка.

ГНАТЮК Ю.Л. Дякую, Олександр Георгійович.

Доброго дня, шановні народні депутати, колеги!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Трошки голосніше, ближче до мікрофону.

ГНАТЮК Ю.Л. Ми всі розуміли, що перший етап запровадження реформи буде нелегкий, але ті виклики, ті проблеми, з якими ми зіткнулися, на жаль, ми не могли прогнозувати і вже в реальному часі намагалися їх вирішувати, щоб принаймні скласти, наголошую, поки що оперативний баланс.

З липня по грудень 2018 року представниками Національної комісії, ДП "Енергоринок", Міненерговугілля, Радою оптового ринку та її членами, напрацьовані необхідні документи, нормативна база, які дали можливість розпочати роботу на оптовому ринку нових суб'єктів електроенергетичної галузі.

Дійсно, як казала Олена Олександрівна, дуже багато питань і з того часу, і вже в грудні минулого року, в січні поточного, дуже багато питань вирішувалося в авральному режимі. Але за результатами злагодженої співпраці радою затверджено, регулятором схвалено і Антимнопольним, зміни до А саме: до Правил оптового ринку електричної енергії, до Інструкції про порядок здійснення розрахунків на оптовому ринку електричної енергії, а також додатки до інструкції, а саме ті договори, про

які раніше згадувалося, з новими учасниками ринку. Також зміни до Інструкції про порядок вступу до членів оптового ринку, Інструкції про порядок комерційного обліку електричної енергії. ДП "Енергоринок" в оперативному порядку направлено зазначені зміни і узгоджені з АМКУ і НКРЕКП, і затверджені відповідно комісією 21.12.2018 року.

І у відповідності до зазначених вище документів ДП "Енергоринок" проведено договірну роботу, і з 13 по 29 грудня було укладено з новими учасниками операторами системи розподілу 33 договори, постачальниками універсальної послуги – 25, "останньою надією" – 1 і "за вільними цінами" електропостачальниками – 176 договорів. Всього було за цей період часу укладено 235 договорів.

Щодо розрахунків в ці місяці, тому що вони якраз показові, і ситуація якраз склалася по грудню з розрахунками за придбану ОПЕ. Хочу доповісти, що рівень розрахунків енергопостачальних компаній з електричної енергії придбано в ДП "Енергоринок" у 2018 році станом на 01.01.2019 склав 205 мільярдів 879 мільйонів 800 тисяч гривень або 97 відсотків. Заборгованість становила 6 мільярдів 369 мільйонів 400 тисяч гривень, з яких 3 мільярди 416 мільйонів 500 тисяч гривень – це заборгованість за грудень, яку не розрахувалися 28 енергопостачальних компаній з 32, що є безпрецедентним фактом з огляду на статистику розрахунків останніх років. Хочу нагадати, що за останні 16 місяців були стовідсоткові розрахунки, крім грудня.

Станом на 15.01.2019 року енергопостачальні компанії сплатили в погашення заборгованості за 2018 рік 1,5 мільярда гривень. Рівень оплати склав 97,7 відсотків, в тому числі за грудень 1,1 мільярд гривень, рівень оплати склав 89,3 відсотка.

Всіх боржників не буду перелічувати, назву 9 основних. Це "Регіональні електричні мережі" (рівень розрахунків – 41,2 відсотка або 1,5 мільярда гривень); "ПЕМ-Енерговугілля" – 22,4 відсотка (790 мільйонів гривень); "Одесаобленерго" – 94 відсотки (455 мільйонів гривень); "Черкасиобленерго" – 90 відсотків або 431 мільйон гривень;

"Харківобленерго" – 96,5 відсотка (325 мільйонів гривень); "Київобленерго" – 96,8 або 308 мільйонів гривень; "Київські електромережі" – 98,8 або 193; "Запоріжжяобленерго" – 97,9 або 135 мільйонів; "Донецькі електромережі" – 96,5 або 112. Загальна сума складає 2 мільярда 307 мільйонів 400 тисяч гривень. Період оплат з 15 по 31 січня 2019 року оператори системи розподілу як правонаступники енергопостачальних компаній сплатили погашення заборгованості 2018 року ще 1,6 мільярда гривень. Таким чином, станом на 01.02.2019 року рівень розрахунків за 2018 рік склав 98,5 відсотка. Заборгованість становила 3 мільярди 234 мільйона гривень, в тому числі за грудень – 95,6 відсотків, заборгованість – 941 мільйон і 600 тисяч гривень.

І залишилося теж, не буду все перелічувати, 6 таких основних боржників. Це знову-таки РЕМ, рівень розрахунків 41,2 відсотки – 1 мільярд 516 мільйонів. "ПЕМ-Енерговугілля" – 22,4 або 790 мільйонів 200 тисяч гривень. "Черкасиобленерго" – 92,9 відсотка або 306 мільйонів гривень. "Одесаобленерго" – 96,4 або 295 мільйонів. "Харківобленерго" – 98,6 відсотки або 129 мільйонів. "Київобленерго" – 98,8 відсотка або 112 мільйонів гривень. Загальна сума – 941 мільйон 600 тисяч гривень.

Щодо оплати по генеруючим компаніям. Враховуючи незадовільний рівень розрахунків енергопостачальних компаній за грудень 18-го року, ДП "Енергоринок" вперше за останні 19 місяців не змогло розрахуватися з виробниками електричної енергії в повному обсязі за грудень 18-го року. Станом на 16.01.19 року рівень розрахунків становив 99,5 відсотка, заборгованість склала 0,9 мільярда гривень. ДП "Енергоринок" в свою чергу доклало зусиль для погашення зазначеної заборгованості та з використанням механізму постанови НКРЕ № 397 станом на 2 лютого 19-го року повністю їх погасило.

По розрахунках за січень це вже з новими суб'єктами. Незадовільний рівень розрахунків за електричну енергію придбану з ОРЕ операторами системи розподілу зберігся, і по розрахунках за січень поточного року на

рівні 100 і більше відповідно до умов договорів розраховалося лише 16 операторів системи розподілу з 33.

Не розраховалися з оптовими постачальниками згідно умов договорів наступні оператори системи розподілу. "Запоріжжяобленерго" (рівень розрахунків – 7,2 відсотка або 162 мільйони); "Львівобленерго" – 20,7 відсотка або 155,5 мільйона; "Черкасиобленерго" – 0,99 мільйона; "Миколаївобленерго" – 26,1 або 62 мільйона гривень і "Харківобленерго" – 77,4 або 44,9 мільйона. Всього заборгованість по ОСРАХ – 749 мільйонів 300 тисяч гривень.

По постачальнику універсальних послуг. На сьогоднішній день виконуються графіки оплати, визначені договорами. Постачальником "останньої надії" не було заявлено обсяг купівлі електричної енергії на січень, тому визначити рівень оплати згідно з умовами договору неможливо. При цьому оплата прогнозованої вартості купованої електричної енергії становить 152 мільйони або орієнтовно десь 25 відсотків.

Щодо реформи роздрібного ринку, вона передбачала перебудови роботи зі споживачами та процесу адміністрування постачальників з боку оператора системи розподілу і оператора системи передачі. Саме, наголошую, ключове на роздрібному ринку, ну, і як наслідок – це зміни до програмного забезпечення на оптовій частині ринку і зміни до макетів, передача даних.

З проблемних питань хочу розбити на дві частини: це методологічні і щодо ступені готовності нових операторів виконувати свої функції в нових умовах і за новими правилами.

Щодо методологічних...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна? Я дуже вибачаюся. Можна більш чіткіше сформулювати результати січня і проблемні моменти. Тому що тут акустика така погана в цьому залі, і як би інформації багато і не зовсім всі цифри зрозумілі.

От січень-місяць. Роздрібний ринок. Як ви його закрили, да? І які проблемні моменти у нас на сьогоднішній день є?

ГНАТЮК Ю.Л. Олександр Георгійович, роздрібний... вірніше баланс зведений на сьогодні, станом на сьогодні поки що оперативно, і ми перейшли до оформлення фактичних даних. Перейшли до оформлення фактичних даних, і знов-таки матриця споживачів, постачальників програмного забезпечення вона жива, вона дихає. Надходять запити по корегуванню, по переносу даних, по перерахуванню даних. Але ще раз кажу, оперативно: ринок зведений, якщо ми фізично його зараз до 8 числа оформимо первичною документацією, тоді проблем немає. Але коли ми зупинили розрахунки і перейшли до нових, на жаль, ті самі помилки поки що повторюються по перших днях лютого. І поки що не буде чітко працювати система, – те, що казала Ольга Анатоліївна, – організація по обміну даними, це буде аж до, може бути, червня, а може, і липня поточного року.

Наведу приклади. Були від'ємні значення по операторах систем розподілу, коли вже програмний комплекс починав обраховувати, це людською мовою, якщо, звичайно, говорити, це така ситуація, що мережі ще й генерують електричної енергії. Були від'ємні значення по постачальниках універсальних послуг, це було пов'язано з дотаціями, но ми з регулятором, в принципі, готувалися до, скажемо, перерахунків по цьому напрямку. І залишилися ці випадки, але вони поодинокі по деяких днях і на загальному балансі вони, скажемо так, суттєво не зіграли роль.

Є проблеми, хотів би окремо просто, якщо дозволите, відмітити, це є такі компанії: "Енергія-Новояворівськ", "Новий Розділ". Ви знаєте, що ці активи були АРМА арештовані, передані в управління. І майже січень місяць по цих двох компаніях не було взагалі ніяких даних, взагалі ніяких даних не було. І тому чудом вони в останній день якісь дані передали, і ми змогли, знов-таки кажу, оперативний баланс звести. Ми поки що цю проблему з упевненістю сказати, що подавали, не можемо.

Якщо ще повернутися до питання боргів і, скажемо так, проблем з розрахунками, я б хотів би теж підтримати пана Кругляка і сказати, що дійсно існує методологічна проблема, це по проходженню пільг і субсидій по водоканал і теплокомуненерго. Фактично джерела є, але зарахувати їх в розрахунки за електричну енергію на сьогодні неможливо.

На локальних проблемах, через вашу просьбу, не буду зосереджуватися, тому що, якщо їх піднімати, ми просто-напросто зведемося знов до другого блоку, який я хотів теж розшити, це ступінь готовності операторів системи розподілу і оператора системи передачі саме виконувати функції в поточній моделі в нових умовах на роздрібному ринку. Чому? Тому що ДП "Енергоринок" – це остання інстанція, яка повинна отримати якісні, достовірні дані, щоб в регламентний час звести баланс по Україні.

В мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Пан Ковальчук, директор "Укренерго", будь ласка.

КОВАЛЬЧУК В.В. Доброго дня. Дякую. Вітаю всіх, колеги.

Стосовно роздрібного ринку наша активність в перший місяць роботи роздрібного ринку в основному стосувалося, дійсно, питання зведення даних комерційного обліку, тому що це нова роль нашої компанії в такій якості. Були певні складнощі. Завдяки оперативним рішенням, які приймав регулятор, завдяки підтримки Міністерства енергетики, завдяки рішенням ради ринку нам вдалося налагодити оперативний збір даних з усіх операторів систем розподілу, звести всі макети, надати їх до ДП "Енергоринок". Як, на жаль, це часто буває, це відбувалось в останні дні вже січня місяця, тому дані зараз, дійсно, оперативні ми очікуємо, як на 8-ме число "Енергоринок" завершить цей аналіз і оформлення фінальне січня місяця.

Напрацьований певний досвід по різних операторах систем розподілу. Трошки різні є проблеми стосовно якості даних. Це є спільна робота, яку

треба проводити всім учасникам ринку. Я думаю, що лютий місяць має піти краще в цьому сенсі.

Прямі споживачі, які є безпосередньо підключені до "Укренерго", абсолютна більшість, біля 155...56 підписали всі відповідні контракти. Залишок – близько 15 контрагентів, не реагують жодним чином на всі наші спроби підписати з ними контракти, вплоть до того, що наші люди фізично вартують їх, там чатують і по кілька разів виїжджали на місця. Але більшість з них і не споживає електричну енергію, лише формально рахуються нашими споживачами, тому це не є суттєвою проблемою. Думаю, що вона довіршиться, принаймні жодної відмови підписання угод ми не отримали за цей час.

Звичайно, стосовно балансуєчого ринку ми в нашій зоні відповідальності, ринку допоміжних послуг, ми дуже з обережністю дивимося на найближче майбутнє. Як ми розуміємо, з 1 липня має бути запущено одночасно чотири ще сегменти ринку. Ми бачимо, як запускається лише перший сегмент роздрібний, тому навантаження і напруження буде набагато більше при наближенні травні-червня.

Я хочу підтримати Ольгу Буславець в питанні, що відновлення роботи координаційного центру з питань впровадження електричної енергії є критичним завданням на ці місяці. Ми зі свого боку вже направили відповідні звернення на пана Кістіона як голову центру і на пана Прем'єр-міністра як голову Координаційної ради реформ в енергетиці, щоб по можливості якомога скоріше відновити ці засідання. Тому що на впровадженні балансуєчого ринку є певні речі, які відбуваються, об'єктивні, необ'єктивні, які ставлять під загрозу запровадження цих сегментів, за якими несемо відповідальність.

Певні речі у нас так само стосуються спільної роботи з енергоринку. Тобто, наприклад, платформи для здійснення тестових операцій купівлі-продажу електричної енергії на всіх чотирьох сегментах з грудня місяця, в енергоринку трошки раніше, з листопада, по-моєму, почали працювати. Але

фактичні дані показують: дуже низьку активність учасників, по тих даних, якими ми володіємо, на ми бачимо лише забезпечення лише до 25 відсотків попиту, в окремі тижні навіть менше – 12-15. Непоказовими є ані графіки, ані ціни на релевантні, тобто середня ціна, яка складається на ринку на добу наперед, наприклад, до 790 гривень.

На балансуєчому ринку так само низька участь учасників, ми бачимо, що там до 50 відсотків від потреби на балансуєчі енергії зараз відторговується в цих тестових модельованих операціях. Ціна складається 1 тисяча 200 гривень, що і по обсягах, і по ціні абсолютно не відповідає тим реаліям, які має зараз енергоринок України, в тому числі по середньозваженій ціні.

Тому, звичайно, підвищення активності учасників – це дуже важливо, тому що в принципі найгірше, що може бути, це, якщо після запуску всіх платформ вже в промисловій експлуатації вже з початком нового ринку у нас не буде покриватися попит на кількох сегментах ринку одночасно. Тому оця прецизійність тестування, відповідальність всіх учасників, виробників, постачальників, протягом квітня-травня місяця, вийти на реальні обсяги, реальні показники, її треба координувати, і краще, ніж координаційний центр, з тим, щоби тримати руку на пульсі, з цим ніхто не справиться.

І ми маємо окрему спеціальну проблему, на жаль, на яку ми поки не можемо вплинути. Починаючи з 29 листопада, не здійснюються розрахунки з постачальником, вірніше, з розробником програмного забезпечення для балансуєчого ринку і ринку в допоміжних коштах. Ми неодноразово сигналізували про цю ситуацію. Як ви знаєте, правила ринку були затверджені регулятором, попереднім складом НКРЕКП, лише в другій половині березня минулого року. Ми вже за 4 місяці підписали контракт з розробником, причому це кошти Світового банку. Хто працює з проектами міжнародних фінансових інституцій, розуміє, наскільки це важко, за 4 місяці після отримання вихідних даних вийти на підписаний контракт. Ми й так працювали в умовах цейтноту.

В той же час Міністерство енергетики, відповідальний виконавець за проект, оскільки це проект під державні гарантії, з 29 листопада не погоджує нам розрахунки. Ми вже отримали офіційне повідомлення від розробника, що він призупинив свою діяльність. Він готовий її відновити після відновлення платежів. Ми дуже сподіваємося, що найближчим часом це буде, і буде оновлений графік завершення робіт. Ми робимо все можливе, щоби графік не вийшов за межі 1 липня, але зараз дуже важко давати ці гарантії. Тому я додатково прошу цю нашу позицію почути і допомогти у вирішенні цієї проблеми.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Я просив би Василя Миколайовича Андрієнка, директора "Укрінтеренерго", який на собі сьогодні несе дуже важливу місію і функцію постачальника "останньої надії". А потім я пропоную перейти до не дуже довгого, але все-таки блоку запитань до всіх виступаючих. Добре?

Будь ласка, Василь Миколайович.

АНДРІЄНКО В.М. Шановний Олександр Георгійович! Шановні народні депутати! Нелегка місія випала "Укрінтеренерго". Хочу повідомити, поставити до відома про те, що за останні 2 роки, ми є прибутковим підприємством, за останні 2 роки ми експортували і транзитували електроенергії на загальну суму 16,2 мільйона євро, тобто 16,2 мільйона євро було перераховано в бюджет країни. Ми маємо контракти на сьогоднішній день більше 10 іноземних компаній. Значить, 2 роки підряд ми є другими трейдерами експорту електроенергії після ДТЕКу. Ну, об'єми менші, але разом з тим другим державним підприємством, ми є абсолютно прибутковим підприємством. І я до чого це кажу. Хотілось би, щоб після того, як ми будемо виконувати функцію ПОНу, щоб ми їм і залишилися. Але, пропрацювавши цей місяць, січень, 12 грудня 18-го року було постановою

Кабінету Міністрів визначено, що ми виконуємо цю роль "останньої надії". До цього ми не займалися цим напрямком. Але разом з тим нам вдалося за місяць розібратися з цією роботою, активізувати, набрати фахівців і так далі.

Сьогодні вже відмічалось про те, що на 1 січня 19-го року до постачальника "останньої надії" переведено 1339 підприємств. Проблемою було наступне, те, що ринок вперше запрацював. І от сьогодні вже говорили про те, що і 3, і 4 тисячі були. Тому що, коли постійно проходить корегування списків, щоб було зрозуміло, один із операторів розподілу надав 500, через тиждень надає 10 і потім знову 400 з чимось. Тобто приходилось в отаких умовах їх систематизувати і так далі.

Разом з тим, на сьогоднішній день цифра вже більш-менш стала, і є розуміння, скільки взяти електроенергії. І ми виписали рахунків на 1 мільярд 155 мільйонів нашим споживачам. Сьогодні вже говорилось про те, що не встигли провести тендери, до нас "Газдобича", "Трансгаз" попали і так далі.

Дальше. Хочу сказати про те, що вугільні підприємства, які сьогодні знаходяться у підприємства "останньої надії", переплачують за один місяць 36,7 мільйона гривень, оцим тарифом постачальника "останньої надії". Тобто компанія "Вода Донбасу" переплачує, ну, має переплатити, тому що вони ні, 22,3 мільйона гривень. Значить, ну, дякуючи сьогодні, говорили, про те, що є Розпорядження Кабінету Міністрів про те, що шахтарям на шахти виділили 450 мільйонів. Ми надіємося, що цього буде достатньо для покриття цих трьох місяців, які вони в нас знаходяться. Більше того, коли була одна із останніх нарад, міністр Ігор Степанович Насалик дав доручення, і я хочу доповісти вам про те, що шахти заплатили з свого рахунку по 20 відсотків за спожиту електроенергію. Тобто як би їм тяжко не було, але ми провели переговори, і вони погодилися. Тобто рівень розрахунків у шахтарів, скажемо так, трошки більше, як у "Води Донбасу". А "Вода Донбасу" споживає електроенергії за місяць на 146 мільйонів гривень. При всьому тому, що, зрозуміло, з неї ніхто нічого платити не збирається.

Значить, пропрацювавши місяць, ми бачимо такі... Я не буду запинятися більш на позитивних моментах, я хотів би зупинитися на тих проблемних питаннях, а вони зв'язані, в першу чергу, із фінансуванням. Решта питань нам зрозуміла. І тому... значить...

Перше. Ми вважаємо за необхідне внести зміни, сьогодні вже говорилося, в ринок електричної енергії, передбачити право вугільним підприємствам, комунальним підприємствам водного господарства та теплокомуненерго на отримання на універсальних послугах електроенергії.

Слідуюче. Унеможливити повторне переведення споживача на постачання електричної енергії постачальникам "останньої надії", якщо той споживач вже споживав електроенергію і не розрахувався. Є... скажемо, для того, щоб витримати всю процедуру по закону... от ми виставили рахунок. Вони нам пишуть про те, що там має 5 днів на оплату і потім і так далі вся процедура. вони до нас пишуть лист про те, що "вами неправильно вказано, випишіть нам новий рахунок". Тобто, відволікаючи якийсь місяць, дає можливість їм знайти нового споживача і піти із підприємства "останньої надії".

Приклад я вам наведу такий про те, що "Львіввугілля" були в січні-місяці на постачальнику "останньої надії", заплатили 6 мільйонів гривень, перейшли на іншого споживача, заплатили тому споживачу 15 мільйонів предоплати за півмісяця, а нам сказали, ну, колись, може, розрахуємося. І тут починаються судові процеси і так далі. Для того, щоб, ми так бистро підраховували, для того, щоб подати в суд навіть на вугільні шахти, нам надо закумулювати десь, невідомо де, 8 мільйонів гривень для того, щоб подати судовий позов згідно нових законі і так далі, відповідно цих коштів у нас їх немає.

Наступне. На сьогоднішній день наше підприємство приймає активну участь у аукціонах по закупівлі електроенергії. І згідно порядку НКРЕКП, якщо у нас є борг, борг є, ми не маємо права бути учасником цього аукціону. У нас на сьогоднішній день боргу немає, але у зв'язку з ПОНОм, він у нас,

хочемо ми цього чи не хочемо, скоріше за все він виникне. І тому ми і хотіли, щоб внесли зміни, що, якщо все, що зв'язано з ПОНОм, не стосувалося нашої основної діяльності, щоб дали нам можливість учасувати в аукціонах, транзитувати, експортувати електроенергію. Тому що у нас більше, я говорив, 10 контрактів із іноземними компаніями, де ми маємо виконувати свої зобов'язання, які маємо.

Нас турбує наступне. Згідно розпорядження Кабінету Міністрів ми платимо, і ще раз повторюю, сьогодні для нас це не є проблема, 75 відсотків чистого прибутку. Якщо ми вже пов'язані з ПОНОм, ми фізично не зможемо, тому що ми розуміємо, це треба платити "живими" грошима. Це ми прибуток отримаємо, наприклад, від "Донбас Води" на папері, а чистий прибуток треба платити. Тому прохання таке, міністр говорив, про те, що підготували законопроект такий, щоб нам зменшили до 30, до мінімальної норми, для того, щоб нам було якось трохи легше працювати.

Наступне. У нас є питання, і ми б хотіли, щоб його НКРЕКП почули і допомогли нам. В якому плані. Є Постанова 700-а, яка визначає порядок відрахування коштів. Тобто, якщо у нас є спецрахунок в "Ощадбанку" по ПОНу, туди заходять кошти, і у нас виникає борг, а він вже є, перед енергоринком. Всі кошти, які туди попали, вони автоматично йдуть на енергоринок. В тих коштах є кошти, які необхідні для оператора системного розподілу. В мене нема, в нас на підприємстві нема більше коштів, звідки заплатити. І якщо ми тільки не розрахуємося з оператором системи розподілу, вони нас затягають по судах, вибачте за слово.

Тому я хотів би, як би не хотілося енергоринку, скажемо, отримали ми кошти, якийсь відсоток ми маємо роздати всім, кому більше, кому менше, але відсоток має бути витриманий. Це нам дасть можливість для того, щоб оператори системи розподілу виконували свою роботу. Якщо ми їм не будемо платити, вони подадуть в суд, арештують всі нам рахунки, заберуть всі кошти, які є, і далі дороги немає. От таким чином.

І абсолютно підтримую про те, що все-таки мала б працювати якась координаційна рада для того, щоб оці питання, які є, вони по ходу виникають, і їх якось вирішувати позитивно і так далі.

І наступне. На сьогоднішній день абсолютно незрозуміло, наприклад, для нас, оці всі неплатильщики, які є, які не платили і платити не збираються, вони пробудуть у нас 3 місяці. Згідно закону, ми зобов'язані призупинити їм постачання електроенергії. На сьогоднішній день, доповідаю, немає ніякого механізму, що далі, як призупинити постачання на шахту, "Донбас воду", і любе теплокомуненерго... Тому що, скажемо, ми ж знаємо про те, що по воді є Закон про воду, який забороняє відключати, теплокомуненерго – аналогічно. А у нас свій закон, який говорить, ти зобов'язаний відключити, за 3 місяці не зобов'язаний, а повинен призупинити.

Ну, направляю я повідомлення оператору системи розподілу призупинити. Хтось пробув 3 місяці. Я не хотів би, щоб "Вода Донбасу" була в нас 3 місяці, і ми за 3 місяці, кожного місяця 146 мільйонів вложили собі в активно, а скоріш за все так і буде. І яким чином тоді їх або взаємозаліками передбачити, або якийсь стабілізаційний фонд, десь гроші брати. Тому що відповідно ми і в енергоринок не зможемо розраховатися і так далі. От таким чином.

У мене все, дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Шановні колеги народні депутати, невеликий блок на запитання до виступаючих. В кого є?

Пані Олена Бабак, а потім – пані Ольга, потім Вікторія.

БАБАК А.В. Доброго дня всім. Альона Бабак, "Об'єднання "Самопоміч", заступник голови Комітету будівництва, містобудування і ЖКГ.

У мене просто уточнює поки що питання. Коли ви, пане Юрію, ви пояснювали про те, що ви зводите оперативний баланс за січень, да, у вас начебто виходить, водночас ви сказали, що по ПОНу у вас інформації по обсягах немає, але є лише орієнтовний. Як ви могли звести баланс, не маючи обсягів від ПОНу. Це перше.

Але друге. Ви також, у вас прозвучала фраза, що начебто 25 відсотків обсягів – це якраз обсяги, які використовує ПОН. То я хотіла просто уточнити, маючи 0,2 відсотка всіх суб'єктів господарювання, які сьогодні купують електричну енергію у ПОНа, вони споживають 25 відсотків загальних обсягів електроенергії в Україні? Просто от я не зрозуміла тоді ці цифри.

ГНАТЮК Ю.Л. Дивіться, відповідають за надання даних комерційних оператори системи розподілу і оператор системи передачі. Я їм намагався донести до всіх, що ми погодилися з тим, що якісь дані повинні надійти, тому що треба закрити баланс по Україні і відповідно виконати податкові зобов'язання та всі інші, що з цього виходять. Але, коли я казав, це орієнтовні, скажемо так, обсяги, які були надані саме цими операторами. Но на сьогоднішній день є така інформація: якийсь споживач загубився, якийсь споживач був помилково вказаний не в одній системі, а в другій системі, і от зараз йде вже фактичне зняття з лічильників, підтвердження споживачами з постачальниками фактичних обсягів, дані, по яких вже будуть грошові розрахунки йтися.

То єсть перше, що я мав на увазі, це зведення фізичних даних кіловатів по системах, а тепер вже фактично для розрахунків дані, це інший макет. І от зараз ми до 8 лютого плануємо, сподіваюсь, що ми зведемо і закриємо вже, щоб виконати кожний свої зобов'язання і перед бюджетом, і перед постачальниками, і споживачами.

БАБАК А.В. Поки що динаміка така, що 0,2 відсотка суб'єктів господарювання споживають 25 відсотків електрики України. Тобто...

ГНАТЮК Ю.Л. Ні, ні, ні. 25 відсотків це від заявки орієнтовної, їх частини. Їх рівень оплати, мається на увазі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Валентинівна, будь ласка.

БЕЛЬКОВА О.В. Дуже дякую.

Завжди нас просять, щоб політики не виступали, а більше задавали питання, особливо ті, які не хочуть піднімати учасники ринку. Тим не менше у мене буде один коментар, який піднімався у багатьох виступах.

Ну, ми бачимо, що на ринку електроенергії уже створюється певний, ну, така системна ланка неплатежів. Ну, і тут згадували про те, що на ринку газу хоча б частково вона якось була, в певний момент вона була вирішена. В 2014 році було певне рішення політичне, воно було узгоджено між усіма в країні, і, ну, воно дійсно певним чином розвантажило цей ринок. Ну, мені видається, що сьогодні немає лідера, принаймні в уряді, я не бачу його, який би прийшов у парламент і запропонував це рішення. Ви, звичайно, вибачайте, ми чуємо всі стони, але, ну, я от особисто 7 років голосую, кожен грудень я голосую за те, що державним шахтам треба виділити кошти для того, щоб розрахуватися за електроенергію. Тим часом уже постачальник "останньої надії" нас поінформував, що там є не тільки державні шахти, там є багато інших підприємств. Зараз накопичується нова, ну, система неплатежів, і знову прийдуть і будуть, прикриваючись цим, говорити, що не вистачає коштів. Ну, я би просто вже вимагала тоді від нашого комітету, щоб все ж таки міністр, віце-прем'єр, у нас є два віце-прем'єри, ну, нехай до нас прийдуть і все-таки сформулюють, яким чином вирішити питання водоканалу, яка стосується, ну, безпосередньо споживачів, тут один політичний підхід. Але ж давайте... У цих аналітичних матеріалах там є і

приватні компанії. Можливо, ми почнемо говорити тоді про націоналізацію, чому вони не платять, як вони виводять свої кошти із всіх компаній, а не розраховуються. Тому що до державних шахт одні мають бути підходи, до Донецька, Луганська з огляду на події – інші, а для приватних компаній не треба прикриватися тим, що ринок заважає. Це мій політичний коментар.

Тепер у мене конкретне питання до НКРЕКП. Я направляла вам запит депутатський, який стосується переходу від крос-субсидування. Це ще одна, не дуже популярна, політична теза, не хочуть піднімати її, в Україні залишається крос-субсидування між промисловістю і населенням. Це зручно певним категоріям на сьогодні і не зовсім зручно для економіки. Тому що крос-субсидіювання фактично все одно забирає кошти у тих самих громадян, які платять за спожиті продукти, будь то хліб, метро і так далі, і це дуже важливе питання.

Скажіть, будь ласка, щодо 01.07, як це було визначено за законом нашим, що вже встигли зробити, чого не встигли зробити, де вам потрібна допомога фактично на сьогодні?

Дякую.

_____ Частково, безумовно, кроки вже зроблені у припиненні цього крос-субсидування, і ми зараз чуємо з цього приводу, скажемо так, певні претензії до НКРЕКП. Тобто диференційований тариф за періодом часу для промислових споживачів, це порядку 3 мільярдів дотацій було, на які, кажуть, давайте щось повернемо, давайте щось робити. Була певна, ну, мабуть, це така головна частина, технічні цілі, які було прийняті про відміну крос-субсидування. Але певна позиція була, скажемо, на сьогоднішній день про необхідність повернути, комісія пішла назустріч, зробила крок, ми повернулися до старої системи розрахунків, вони платять як для населення. По релігійним організаціям залишилися теж відповідні пільгові тарифи, але відмінено по окремим категоріям споживачів, як то

"Артек", "Молода гвардія", такі окремі споживачі, по яким були теж відповідні дотаційні тарифи.

І головна, безумовно, на сьогоднішній день основна сума – це зосередження, безумовно, на населенні. Поки що на сьогоднішній день комісією розглядаються можливі рішення цього питання. На сьогоднішній день я можу тільки так відповісти, поки що, ніяких проектів документів у нас не оприлюднено, не зроблено з точки зору переходу на збільшення тарифу для населення і відповідно перехід на відмову, скажімо так, від крос-субсидіювання. Поки йдуть напрацювання відповідних механізмів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вікторія Михайлівна, будь ласка.

ВОЙЦІЦЬКА В.М. Дуже дякую, пане головуючий. Дуже хочу подякувати насправді всім, хто сьогодні, спікери, виступили. Я так розумію, що у нас домашнього завдання дуже багато, що Верховна Рада має зробити, при чому доволі оперативно, щоб вирішити ці питання, які виникли у зв'язку з впровадженням якраз ринку електроенергії.

В той самий час я хотіла би подякувати Олені Олександрівні, дійсно, за доволі конструктивну розмову, яку ми мали в стінах НКРЕКП щодо тарифів для побутових споживачів на технічні потреби і вирішення цього питання. Однак, користуючись можливістю, хочу задати питання, що робити тим ОСББ, бо багато хто звертаються, надсилають мені вже і приклади платіжок по всій Україні, де, на жаль, постачальники виставляють тарифи на ці потреби, так, начебто це потреби як не для побутових споживачів. Що їм робити в даному випадку, що їм робити з рахунками, як їм оплачувати, не оплачувати, як їм діяти в даній ситуації? Це як би конкретне питання.

Тепер питання номер 2, яке у мене є. Від знову ж таки від декількох підприємств по різних регіонах України, я наведу приклад конкретно співпраці підприємства, яке раніше користувалось нічним тарифом і отримало, відповідно, в грудні місяці 2018 року базові комерційні пропозиції

від "Дніпровські енергетичні послуги", це діючий постачальник електроенергії, без жодних конкретних цифр і тарифів. За цією пропозицією для споживачів із багатозонним обліком ціна для закупівля електроенергії на оптовому ринку мала розраховуватися із врахуванням фактичного графіку споживання електричної енергії по об'єкту споживача та погодинних цін на закупівлю електричної енергії на оптовому ринку. Це я цитую те, що було безпосередньо в пропозиції. Тобто можна було цілком припустити, це те, що підприємці пишуть, що ціна на електроенергію на оптовому ринку в нічний час мала б бути значно нижчою і графік тарифу мав приблизно відповідати попередньому. Однак, отримані в лютому, акти за січень вказують на те, що ніякої диференціації тарифу за часом для споживача від постачальника не відбулося. Що робити підприємствам в даному випадку, як їм діяти? Буду дуже вдячна за вашу рекомендацію.

І в мене є теоретичне питання, можливо, я не зовсім добре зробила свою домашню роботу, але хочу як би тут почути від "Укрінтеренерго" або від регулятора відповідь на таке питання. Ті ж самі водоканали, ТКЕ, "Укртрансгаз", "Укргазвидобування" і так далі вони опинились сьогодні на ПОНі, на жаль, через ті певні, скажемо так, пробуксовки, буксування, які мали місце в грудні місяці. І в той самий час, у вас же є ліцензія на те, щоби поставляти електроенергію по ринковим цінам. Правильно? Тобто чому сьогодні тоді не перевести ці підприємства, якщо ми все ще ніяк не можемо довести це питання до рішення в парламенті... Бо ви знаєте, у нас порядок денний формується сьогодні на завтра дуже часто. І розраховувати, що це питання буде вирішено цього тижня ми точно не можемо. У нас на завтра повністю заповнений порядок денний. Відповідно ми переносимо це аж на кінець лютого місяця, цей розгляд. Чому зараз не перейти на таку форму співпраці, на такі договірні відносини? Буду дуже вдячна за відповідь на три питання, адже вони реально турбують дуже сильно конкретних людей, споживачів, і підприємців.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, прошу. Пані Олено.

АНТОНОВА О.О. Дякую, пані Вікторія, за питання.

Ми з Дмитром Віталійовичем разом відповімо. Стосовно тарифів на технічні цілі я також хочу подякувати вам за конструктивний діалог. Я хочу сказати, що цей діалог не зупиняється. У нас вже призначена чергова зустріч із представниками ОСББ на четвер на цьому тижні, де ми будемо розглядати всі набори питань, як то стосовно тарифу, але це по рівню тарифу питання вже врегульовано, так і по тих наслідках, які мають ОСББ на роздрібному ринку.

Що стосовно пропозицій по тарифах від постачальників на технічні цілі на рівні ринкових. Це фактично означає, що постачальник або неуважний і не знає нормативну базу, або навмисно надає такі цінові пропозиції споживачам. І це лікується дуже легко, це контрактні документи на комісію, так, як ми з вами і говорили, конкретний кейс, це наша ліцензіати. Якщо вони не вміють читати нормативну базу і її застосовувати, ми їм допоможемо.

Попрошу по годинних цінах.

_____ . Щодо погодинних цін. Я скажу, що на сьогоднішній день, те, що я бачу, це питання, воно складається з декількох.

Питання перше, те, що я хочу сказати. Що перехід на нову систему взаємовідносин виявив окреме питання технічне невідповідності споживачів тим правилам, які діяли навіть до 1 січня 2019 року. Що я маю на увазі? Я хочу зазначити, що в Правилах роздрібного ринку була відповідно чітка вимога, що всі споживачі від потужності більше 150 кіловат повинні мати або АСКОВЕ, або ЛУЗОД. Що це таке? Що надає можливість абсолютно будь-якому постачальнику для цього споживача формувати погодинні ціни, які складаються на ринку з відповідною маржею. І як було зазначено

презентацією Олени Олександрівни, такі постачальники на сьогоднішній день існують. Вони зазначають: ви будете купувати по ціні ОРЦ, плюс відповідно наша маржа, яка буде вставлена на договірних засадах.

У нас, якщо не помиляюсь, загальний обсяг дотацій по тарифу диференційованому за періодом часу складало біля 3 мільярдів. Для такого обсягу споживання це не така велика сума. На сьогоднішній день, якщо подивитися на грудневі ціни, різниця між мінімальним, скажемо так, нічним тарифом і піковим тарифом складає більше ніж в 3 рази. І основні споживачі, які мали б бажання, розумілись, можливо, на цьому питанні, вони зазначають, що такий перехід був в цілому для них не дуже болючий, тому що різниця достатньо велика. Це щодо великих споживачів, які повинні були мати такий

Щодо споживачів, які не мали, тобто менше 150 кіловат, але мали відповідні лічильники. Так, проблема зрозуміла, і ми до неї підійшли комплексно. Ми зробили відповідні запити, і комісія зараз дуже активно працює з ліцензіатами щодо оцінки ситуації в цілому на ринку. Що я маю на увазі? Ми зробили, робимо зараз аналітику, вона майже зібрана вже, щодо способу запропонувати споживачам, які мали дифтариф, той чи інший варіант виходу з ситуації. А, зокрема, наприклад, я не кажу, що це, наприклад, більшість лічильників, і це я можу сказати по тій же виборці, що є, а вона достатньо репрезентативна, більшість лічильників, які встановлені для дифобліку, вони можуть перепрограмуватися на погодинний облік. І якщо споживач знайде можливість, а я думаю, що це неважко для великого споживача, давати цю інформацію щоденно, відповідно, на сьогоднішній день оператору... Ні, ні, оператору системи розподілу, який функціонує на сьогоднішній день як адміністратор комерційного обліку. Відповідні показники будуть давати щоденно, він зможе абсолютно чітко і нормально перейти на погодинні розрахунки.

Інше питання, що робити з тими споживачами, яким при обліку не дозволяють зробити відповідне перепрограмування. Це треба оцінювати

ситуацію, безумовно, в кожному конкретному випадку. Ціна питання переходу, можливості споживачів перейти або інші варіанти, які ми зараз розглядаємо.

АНДРІЄНКО В.М. На сьогоднішній день "Укргазвидобування", "Нафтогаз" і решта, зрозуміло, говорили, по якій причині вони попали до нас. Тому що вони не змогли вчасно провести тендер. Вони оголосили тендер. Ми приймаємо, тобто по процедурі вони йдуть тільки через тендер, і ми приймаємо участь.

Але я хочу повідомити про те, що практично перед новим роком до нас звернувся Національний банк. Вони проводили аукціон, не змогли визначити переможця. По договірній процедурі на сьогоднішній день по вільним цінам ми поставляємо електроенергію в наш Національний банк, "Поліграф-Україна" і так далі, далі не буду називати. Тобто ми працюємо. Але який є ризик тут? Якщо ми по тій чи іншій причині не зможемо купити електроенергію, ми їх автоматично переводимо на ПОН. Ну, казалось би, з одної лівої руки на праву, але різницю, але різницю – ту, що ПОН бере, вони через суд можуть з нас стягнути і сказати: ви не виконали своїх договірних зобов'язань по вільним цінам. Тому ще раз звертаю увагу, я просив би про те, що розмежувати – розмежувати нашу діяльність, де ми працюємо по вільним цінам, а де не по вільним цінам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Миколайович, я вибачаюсь. А скажіть, будь ласка, а розмежувати: що вам потрібно для того, щоб розмежувати цю функцію?

АНДРІЄНКО В.М. Ні-ні-ні-ні, це НКРЕКП має видати розпорядження, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це рішення НКРЕ, це зміни до закону, рішення НКРЕ.

АНДРІЄНКО В.М. Да, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте ми тоді домовимось, я прошу...

_____. Я перепрошую, це означає окремий облік чи що?

АНДРІЄНКО В.М. Це різні рахунки. У нас на сьогоднішній день є один рахунок в "Газбанку", де ми займаємося, наша трудова діяльність основна, і в "Ощадбанку" спецрахунок по ПОНу, де ці кошти йдуть, що зв'язано з ПОНом, ідуть на спецрахунок. І якщо в нас тільки виникне заборгованість перед "Енергоринком", з нього всі гроші заберуть. І ми не зможемо навіть з оператором системи розподілу розрахуватися, тому що ми маємо розраховуватися із спецрахунка із "Ощадбанку". З цим коштів вони не проти будуть, але в нас їх не буде обігових.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Потрібно, щоби борги, які можуть бути по ПОНу, по функції ПОНу, не блокували вашу ліцензійну діяльність по поставці електричної енергії.

АНДРІЄНКО В.М. Абсолютно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви тоді повинні визначитися, що, яке рішення. А якщо це НКРЕ, я думаю, що ви знайдете тут нормальний конструктивний діалог. Попрацюєте, пошукаєте.

АНДРІЄНКО В.М. Приймається абсолютно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Анатоліївна, ви хотіла щось сказати. Я продовжу нашу дискусію.

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Якщо можна, все ж таки я маленький коментар до відповіді регулятора стосовно диференційованих тарифів. Я хочу зазначити, що всі, хто користувався дифтарифом, були оснащені відповідним обліком і каналами передачі даних.

_____. *(Не чути)*

БУСЛАВЕЦЬ О.А. Я це підтверджую. Можливо, не було можливості розраховуватися, отримувати альтернативний механізм для економічного стимулювання бути залученим в регулювання по годинам доби і отримувати відповідний зиск, тільки не склалося, тому що не було розраховано оптової ринкової ціни протягом доби і протягом січня місяця, не могли звести баланс, не могли отримати структуру, хто кому постачає, в якій кількості і таке інше. Тому і не було можливості. Поки що, звичайно, це не спрацювало, і тому саме я в своїй доповіді говорила про проблему. Мене це дуже турбує.

Тут було зазначено, що 3 мільярда дотацій було зменшено за рахунок відміни цього дифтарифу. Але ми повинні розуміти і аналізувати, а скільки ж буде потрібно потратити коштів для того, щоб залучити для балансування об'єднаної енергосистеми в разі уходу таких споживачів регуляторів на інший режим. А вони підуть, якщо вони не побачать економічних стимулів для роботи вночі, а вони в свою чергу переоснащили своє виробництво саме на такий режим і несуть додаткові витрати, і це було зроблено тільки тому, що економічно було вигідно сплачувати саме такі рахунки за електричну енергію. Тому я хочу, щоб ми все ж таки аналізували всі рішення і дуже виважено підходили до цього.

Я пропоную повернутись до старої системи. Я розумію, що новий ринок повинен бути направлений на інші механізми. Але ми повинні все ж

таки передбачати перехідні періоди, які дозволять до того, як ми надамо можливість альтернативних варіантів до економічного стимулювання таких споживачів, щоб ми не відміняли старі, які працювали, які надавали таким споживачам можливість отримувати зиск від того, що вони є активними споживачами і приймають участь у балансуванні енергосистеми.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Шановні колеги, ми продовжуємо нашу дискусію з вами. У нас є Наталія Михайлівна Костишена, директор Департаменту енергозбутової політики "Укренергоконсалтинг". Будь ласка.

КОСТИШЕНА Н.М. Доброго дня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З точки зору активних учасників цих процесів.

КОСТИШЕНА Н.М. Відповісти на питання по поводу дифтарифу застосування? Чи взагалі наше бачення тих безпосередніх рук, які ці реформи реалізують на місці?

Ну, якщо можна, дуже коротко я б хотіла зупинитися виключно на двох моментах, які впливають із досвіду запровадження нового роздрібного ринку. Незважаючи на весь той цейтнот по часу, по документах і всьому іншому, компанії, які розділилися, максимально приклали зусилля для того, щоб, скажемо так, не втратити споживачів. Тобто була проведена максимальна робота. І враховуючи відсутність цінових сигналів і те, що інші постачальники не мали можливості проявляти активність, ну вони просто не розуміли, що пропонувати споживачам, постачальники, які були виділені із обленерго, запропонували практично всім споживачам свої послуги на цей період. Тобто вони фактично взяли на себе ще і функцію гарантованої поставки на певний період.

Звичайно, цей період висвітлює основну проблему, яка була в ринку, і яка, на жаль, більше ускладнюється, – це проблема неплатежів. Виділені електропостачальники, на жаль, втратили ті активи, на базі яких вони, наприклад, мали можливість брати кредити. Тобто ринок постачальників у нас на сьогодні не є ліквідним, у них немає обігових коштів. І почати роботу з нуля, звичайно, викликало те, що потрібно було всім споживачам виставляти аванси, тим, які не є населенням. Перший місяць показав, що уразливість цих постачальників вона збільшилася. Пропозиції, які сьогодні тут прозвучали, знову на постачальника універсальних послуг перекласти всі наші біди, пов'язані з водоканалами і так далі, приведе до того, що ці постачальники досить легко можуть банкрутувати, вони можуть цей тягар не винести. І відповідно в якийсь момент всі ці, але вже не тисяча і не чотири, а мільйони споживачів, можуть падати на ПОН. Це є великою проблемою, з моєї точки зору, саме розвитку подальшого ринку. Тому питання неплатежів потрібно вирішувати. і вирішувати як би досить вже кардинально. Далі ми просто можемо запустити цепну реакцію оцих банкрутств і складної ситуації на ринку електричної енергії.

І друге питання, яке показав перший місяць роботи в розділеному вигляді на операторів системи розподілу і постачальників, він пов'язаний з відсутністю сучасних інструментів ведення цього ринку. Я маю на увазі перше програмне забезпечення, яке у обленерго, а зараз у операторів системи розподілу і постачальників, себе вичерпало. І, фактично, виконувати нові функції немає на чому. Потрібно розробляти, замовляти нове забезпечення. Але питання в тому, що у нас немає чітких процесів і сигналів, яке воно має бути, що в нього потрібно закладати. Тобто, говорячи простими словами, скласти текст завдання. Це питання, воно стане дуже гостро буквально вже в найближчі місяці, коли ми будемо готуватися до нового ринку. Без цього технічного програмного забезпечення далі розвиватися неможливо навіть на ринку роздрібному. Тобто по зміні постачальника, по веденню реєстру, по

всіх цих питаннях у нас цейтнот, тобто працюємо вручну, працюємо на тому, що є, але проблеми є.

І друге питання пов'язане, це саме слабка база по обліку електричної енергії. Так, звичайно, були норми, які спонукали споживачів встановлювати АСКОЕ. На сьогодні, перший місяць роботи розділеного ринку, ми зробили крок назад з точки зору формування для споживачів більш тарифів, які ближчі до купівлі електричної енергії з ринку. Тобто фактично всі споживачі, які не мають чіткого АСКОЕ, яке дозволяє передавати енергію щодобово... передавати інформацію щодобово, перевели на графік області. Це просто була та міра, яка дозволила більш-менш збалансувати і почати працювати оптовому ринку в нових умовах. Без розвитку цього обліку говорити про те, що ми зможемо завести якесь балансування щодобове і так далі, ну, з моєї точки зору, це фантастика. Нам потрібно розвивати досить швидкими темпами ці два напрямки, якщо ми хочемо розвитку ринку.

В принципі це все, що я хотіла сказати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Олексій Захарчук, будь ласка.

ЗАХАРЧУК О. Доброго дня всім. Дякую за слово. Олексій Захарчук, компанія ДТЕК.

Компанія ДТЕК завжди підтримувала розвиток і реформування ринку електричної енергії, тому я хотів би зараз зупинитися на деяких проблемах, які ще в залі не обговорювалися, щоб не повторюватися.

Перша проблема – це необхідність внесення змін до Постанови КМУ від 20 квітня 2014 року № 117 "Про здійснення попередньої оплати товарів, робіт та послуг, що закуповуються за бюджетні кошти".

На сьогоднішній день ця постанова блокує можливість розрахунків бюджетних установ та будь-яких організацій, які фінансуються за рахунок бюджету у вигляді здійснення передоплат. Треба внести зміни до підпункту

4 пункту 1 цієї постанови, де потрібно замінити словосполучення "послуги з електропостачання" на "електричну енергію за договорами по постачанню електричної енергії споживачу" або "постачання електричної енергії постачальникам універсальних послуг та послуг з її розподілу та транспортування". На сьогоднішній день я хотів би, щоб це попало в протокол, і потім, щоб цей протокол був наданий до КМУ, щоб вони припинили дії, які необхідні для здійснення цих розрахунків.

Друге питання, яке треба підняти зараз, це питання, яке вже казали, законопроект 9406. Я був присутній на комітеті в ЖКГ і чув, до якого висновку вони прийшли. Саме цей законопроект, якщо його прийняти, зможе вирішити зараз питання, які пов'язані з водоканалами, саме цей законопроект надасть можливість водоканалам закуповувати електричну енергію безпосередньо в ДП "Енергоринок" за цінами та за формулою розрахунків, яка на сьогоднішній день існує для постачальників універсальних послуг. І це знизить кількість грошового навантаження на такі водоканали та ТКЕ.

Також в цьому законопроекті було дуже вдало прописано формулу, яка буде стосуватися вирішення питань ліфтів, освітлення та всього іншого, де надається право власникам цих об'єктів отримувати електричну енергію за тарифом, яке для населення, у випадку, якщо в них є окремі лічильники. Це прогресивна норма, яка вирішить те питання, яке зараз є по ОСББ.

Далі питання у нас є, і є прохання про внесення змін до Закону про електричну енергію. А саме є питання, яке пов'язане з малими системами розподілу та основними споживачами. На сьогоднішній день стаття 49 Закону "Про розподіл електричної енергії мережами основних споживачів" має декілька вад, які не дають змоги оператору системи передачі виконувати разом з цими основними споживачами свої обов'язки.

Самі субспоживачі чи цих основних споживачів або малих систем розподілу на сьогоднішній день є ураженими в своїх правах. Бо на сьогоднішній день будь-який із основних споживачів або малих систем розподілу може в будь-який час припинити їм постачання, і немає ніяких

законодавчих або інших обов'язків для того, щоби принудити цих основних споживачів відремонтувати лінії передач і надалі постачати цю електричну енергію. Тобто ми маємо малі системи розподілу, які законодавчо не врегульовані. Тому в нас є пропозиція щодо внесення змін до статті 49 Закону "Про ринок електричної енергії", де ми просимо, щоби ці питання були вирішені.

Далі питання про ПОНи і про необхідність внесення саме змін до алгоритму розподілу коштів ПОНа для того, щоби були зроблені додаткові платежі для операторів систем розподілу. На сьогоднішній день, для прикладу, по компаніям розподільчим, які належать ДТЕК, рівень розрахунків – нуль. Тобто 40 мільйонів вже заборгував ПОН для систем розподілу Дніпра, Києва і Донецька. І це є питання глобальне, бо крім нас є ще інші розподільчі компанії, і в них аналогічні є проблеми. Тому просимо це вирішити. І я підтримую "Укрінтеренерго" в тому, щоби НКРЕ на це приділило увагу.

Далі. Питання пов'язане з необхідністю розгляду урядового законопроекту про погашення заборгованості в ОРЕ. Якщо ми бажаємо 1 липня запустити новий ринок, то без вирішення цього питання він не запускатиметься, а тільки ускладнить ситуацію, яка на сьогоднішній день є.

І окремо. На жаль, що пішов вже керівник "Укренерго", але є багато запитань до того, як "Укренерго" на сьогоднішній день проводить тестові операції, і що вони із себе представляють. На сьогоднішній день ми приймаємо активну участь в тому, щоби в цих тестових операціях приймати участь. Але для прикладу... Я не буду дуже багато часу зачіпати. Для прикладу. В повідомленні на офіційному сайті про участь в системі балансування є допуск тільки для виробників електричної енергії. Яким чином НЕК "Укренерго" буде робити тестовий режим балансування без постачальників і без споживачів, взагалі невідомо. І таких технічних запитань до того, що вони впроваджують, є багато.

Тому є пропозиція до Олександра Георгійовича. Підтримуємо необхідність в організації роботи координаційного центру для того, щоби координаційний центр побачив глибину цих питань технічних, які стоять перед країною для того, щоби ми з 1 липня запровадили б ринок. Зі свого боку хочу сказати, що компанія ДТЕК у всіх питаннях, як і є, підтримує розвиток цього ринку. І ми хочемо запровадити, і запросити до участі в робочих групах в раді ОРЕ і там підняти декілька питань, які будуть пов'язані з необхідністю купівлі НЕК "Укренерго" як оператором системи передачі своїх втрат безпосередньо в ДП "Енергоринку". Це надасть НЕКу відповідальності за тих споживачів, які знаходяться на його мережах, а це 176 споживачів, по яких з січня місяця були проблеми, вони вирішені. Але надалі треба мати якісь важелі впливу на цього оператора, він такий самий оператор, як і всі, і має бути в нього такі самі права і обов'язки.

Друге питання, яке ми хотіли підняти на раді ОРЕ, це внесення змін до діючих правил, щоби змінити формулу по імпорту електричної енергії для того, щоби імпорт зміг надходити в Україну і зміг на конкретних умовах приймати участь в постачанні разом з генераціями, які є в Україні. Ми теж будемо ініціювати це питання для того, щоби права імпортерів були однакові з правами виробників в Україні, і щоби ті негаразди, якщо вони є, були змінені.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую. Дуже дякую.

Василь Григорович Котко, я просив би, ваша позиція.

КОТКО В.Г. Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Шановні присутні! Перш за все я хотів би відмітити ґрунтовну доповідь, яку ми сьогодні почули від регулятора. Ми почули від регулятора, крім того, проблематику, яку він бачить і розуміє. І це так, би мовити, надихає, і це вселяє оптимізм.

Разом з тим, я вважаю, що місяць роботи роздрібного ринку – це привід не для того, щоб підбивати підсумки, це привід для того, щоб зробити певні висновки щодо тих проблем і щодо тих викликів, які перед нами зараз постали.

Я хотів би зупинитись на двох викликах, на мій погляд, і на двох-трьох проблемах, які треба вирішувати. Перший виклик – це проблема, це неплатежі, які сьогодні існують на ринку електроенергії. Я хотів би зазначити, що до липня ці платежі... неплатежі, вірніше, осідають в ДП "Енергоринок". Після липня місяця цього року через цепочку, ось тут пан Захарчук казав, що тут розподільчі компанії будуть, як передатні цьому ланцюжку, так би мовити, звено, але кінцевим бенефіціаром неплатежів у новому ринку буде балансуючий ринок. І я вам твердо кажу, що цей ринок до цього не пристосований, він, так би мовити, лопне у нас в перший же місяць роботи, і все це зруйнує весь ринок електричної енергії, якщо ми не вирішимо проблему неплатежів.

Сама проблема неплатежів розпадається, на мій погляд, на дві речі. Перше – це тимчасові речі, які можна вирішити, це проблема там бюджетників, які там, піднягти і можна вирішити, будуть платити своєчасно і так далі. Ну, і там є де багато таких речей, там касові розриви, все можна повирішувати. Але є проблема, яка на сьогоднішній день не має вирішення, і ніхто за неї братися не хоче. Мова йде про державні шахти і декілька водоканалів, які не платили вчора, не платять сьогодні, і твердо вам кажу, не будуть платити в найближчі роки щонайменше. Якщо вони не платять, я вам сказав, неплатежі будуть балансуючому ринку, і ринку у нас не стане. Значить за них хтось повинен заплатити, і хтось цю проблему повинен вирішити.

Ці проблеми не можуть вирішити енергетики, це не їхні проблеми. Це проблема уряду, який, на жаль, як всі ми тут чули, можна сказати, що усунувся від проблематики впровадження нового ринку, Координаційна рада

не працює з весни минулого року. Слава богу, тут тимчасово для шахтарів 450 мільйонів дали, але 3 місяці спливають, і знову проблема виникне.

Я вважаю, що це виклик, виклик для уряду. Треба поновити, по-перше, Координаційну цю раду. По-друге, я знаю цю координаційну раду, бо брав у ній участь, цю проблему неплатежів ця координаційна рада не вирішить. Тут і Верховній Раді прийдеться долучитися. Ціна питання, на мій погляд, 3-4 мільярда гривень в рік.

Другий виклик, на якому я хотів би зупинитися. Значить, дивіться, новий роздрібнений ринок сьогодні запрацював. Але він запрацював з 16,6 мільйонів споживачів тільки для 500 тисяч споживачів. Для побутових споживачів практично нічого не змінилося, все залишилося, як є.

Я думаю, що це слухний привід мені нагадати всім тут присутнім про те, що в розділі XVIII "Прикінцевих та перехідних положень" є пункт 3, який я цитую зараз, в якому записано: "Регулятору до дати початку дії нового ринку електричної енергії забезпечити відсутність перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів". Ну, можна сказати, що він уже щодо дифтарифів це забезпечив, і це має тільки негативні наслідки в принципі для споживачів. А от що стосується побутових споживачів, ми сьогодні чули Дмитра Віталійовича, він розказує, що вони розглядають, підступають до цього питання, але нічого конкретного поки що не роблять.

Значить, я хотів би нагадати всім присутнім, що, дійсно, зараз рік виборів. Але я хотів би нагадати, що в 2018 році середня заробітна плата по країні зросла реально на 13 відсотків, і номінальна – на 25 відсотків. При цьому ми чули от представника Мінрегіону про те, що платежі скоротилися з там 94 чи 96 до 87 відсотків. Я в цьому контексті хотів би запропонувати нашим законодавцям в законодавчому плані винести покарання для тих політиків, міністрів, можна сказати, і прем'єр-міністрів, які з трибуни закликають споживача не платити з тих чи інших, так би мовити, привидів по тим платіжкам, які їм виставляють. Зараз це дуже модно, але я вас запевняю, що оці заклики, вони руйнують економіку, а значить, руйнують нашу країну.

Я вважаю, що ці заклики треба певним чином у законодавчому порядку, за їх треба карати.

Тепер до проблем. Значить, проблема дифтарифів. Я думаю, що вона, з одного боку... Я хотів би що сказати, що ми от старий ринок, кажемо, що він застарілий, в ньому дійсно є багато поганих речей. Але в ньому є і гарні речі, яких, на жаль, в новому ринку не буде. Це, наприклад, розподільчі рахунки, вони дуже допомагали, в новому ринку цього не буде. Старий ринок дуже простий, він через один канал ДП "Енергоринок", прозорий, там все можна подивитись. У новому ринку там буде туман, прямі договори, хто з ким, чого – це підрахувати буде дуже важко.

Одне з таких добрих речей, які були в старому ринку, – це були дифтарифи. Їх запровадили десь років двадцять назад, і були області, які в нічний час після їх запровадження почали споживати більше електроенергії, ніж в години пік. Це дуже сприятливо відобразилося на графіку навантаження. В січні місяці дифтарифи щезли, погодинні тарифи, які можна було б все-таки довести до споживача, які його все-таки якось би стимулювали, на жаль, спрацювали тільки для тих великих постачальників, які були самі для себе постачальники і в цьому розумілись.

У мене буквально вчора був от представник кар'єра невеликого, який був на дифтарифах, – і все, для нього дифтарифів нема. Обленерго йому – бувше обленерго – цього не запропонувало. Він має справу з Каже, я туди прийшов, там сидить і дівчинка, і начальник – вони взагалі нічого не знають, нічого абсолютно. Каже, як мені повернути хоч щось, я несу колосальні втрати. Ті 3 мільярди, про які казав Дмитро Віталійович, які як перехресне субсидування зникло, це якраз всі ті кошти, які оці виробники втраять, так би мовити, від цієї справи.

Значить, наша асоціація вносила пропозиції регулятору. Моя пропозиція полягає в тому, щоб регулятор зібрав нараду, провів обговорення цієї проблеми і знайшов справжнє рішення, так би мовити, щоб мінімізувати і все, що можна, повирішувати.

Тепер друга проблема, на якій би я хотів зупинитися, це майже остання. Мова йде про те, що у нас 300 нових нормативних документів приблизно з'явилися по новому ринку. Вже у ході їх підготовки наша асоціація практично над кожним з них працювала, і ми бачимо, що вони вже не узгоджуються. Сьогодні працюємо над цим, бачимо, узгоджують над тим, що вчора затвердили. Весною минулого року я вносив пропозицію на цьому координаційному комітеті, і там записали таке рішення, яке Вовк проігнорував. Я запропонував, давайте зробимо ще одну ітерацію, і кожен з цих документів вивісимо на сайті, і знову обговоримо, і внесемо з ним пропозиції. Це проігнорували. Я вносив таку пропозицію на минулому круглому столі в цьому залі. Я розумію, що це не зовсім до комітету питання, але регулятор на це не відкликнувся. Я знову вношу таку пропозицію.

У нас залишилося 5 місяців. Це не так багато для того, щоб таку велику кількість документів знову опрацювати, потім їх треба вивішувати, узгоджувати, для напрацювання кожного документу 3 місяці. Якщо ми до цього не зробимо... До речі, є проблеми і до закону, і в закон треба вносити зміни, які зараз вже відомі. Власне кажучи, не буду вас затримувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

КОТКО В.Г. Я вважаю, що основні проблеми, які я вам хотів сказати, я сказав.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Григорович, дуже дякую.

Шановні колеги, в мене є слідуючий виступаючий – Олексій Юрійович Кучеренко. Але я його не бачу. Є Олексій Юрійович? Немає.

Тоді Андрій Герус. Будь ласка, Андрій.

ГЕРУС А.М. Доброго дня! Дякую за запрошення і за обговорення такої важливої, і актуальної теми.

Я, перш за все, хотів би трішки, щоб ми вдумалися в ідеологію ринку, що таке ринок і для чого він потрібен, зокрема, роздрібний ринок? На мою думку, роздрібний ринок – це, перш за все, ринок, який будується на конкуренції і він нам потрібен не просто, щоб поставити галочку, що є ринок, а тому, що на конкурентному ринку, внаслідок конкуренції, споживач отримує нижчу ціну, кращу ціну і кращу якість послуг, тобто вищу якість послуг. І конкурентний механізм – це той справедливий механізм, який сам от визначає що таке ця краща ціна і краща якість.

І дуже важливо розуміти, коли ми говоримо про ринок, чи це є дійсно конкурентний ринок. Тому що, якщо це неконкурентний ринок, тоді отого ефекту від нього може не бути і це знов перетворюється в чергову непопулярну реформу, до якої є багато запитань.

І давайте ми зараз проаналізуємо, що отримаємо ми внаслідок такої реформи. Тому що сьогодні по суті я відчув таке досить чітке розділення. З одної сторони були виступаючі, які говорили, що вдалося, реформа зроблена, перемога. І друга частина виступаючі, які говорили про серйозні проблеми і серйозні негативні наслідки, які виникли.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій, можна я переб'ю? Я вибачаюсь. Я не знаю, може хтось почув, але я жодного слова, що реформа зроблена і про те, що перемога, я сьогодні не чув. Жодного.

ГЕРУС А.М. Я не говорю про вас точно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не, не, ти сказав про те, що тут звучить теза про те, що реформа зроблена, і про те, що перемога сьогодні не звучало і звучати не може. Тому я просив би бути максимально коректним. Добре?

ГЕРУС А.М. Да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

ГЕРУС А.М. Я коректний. Я сьогодні чув від регулятора, що вдалося зробити те, що виглядало дуже складно, от тому я власне це мав на увазі.

Що в нас відбулося з ціною внаслідок змін? Дійсно регулятор оптову ціну електроенергії підвищив лише на 2 відсотки. Таким чином пом'якшив ефект фінальний для споживача. Але тариф на розподіл електроенергії, тариф обленерго, зріс приблизно на 20 відсотків. І за рахунок націнки постачальника вона була десь ще 2, 3, а іноді 5 відсотків, фінальний тариф для споживача зріс близько 10 відсотків. Це не критично, враховуючи, що інфляція у нас в Україні становила більше, гірші наслідки були для тих, хто користувався нічним тарифом. Давайте ми чесно подивимося, хто від цього виграв, а хто не виграв. Перш за все, виграли крупні мабуть споживачі, які на мережах "Укренерго". Вони перестають платити за послуги обленерго. Таким чином для них є пряма вигода. Для всіх решти, малий, середній бізнес, комунальні підприємства, бюджетні установи, відбулось зростання тарифу і для них цінового виграшу від цього етапу реформи не було.

Якщо говорити про якість послуг, а якість послуг – це завжди цікавить переривання і напруга, наскільки вона стрибає. Це навряд чи залежить від цього етапу реформи, тому що це залежить від оператора мереж від фізичного стану, технічного стану мереж. Тому тут також важко на сьогодні говорити про якийсь ефект для кінцевого споживача. Якщо ж говорити про певні конкретні речі, нічний тариф, який був відмінений. Логіка в цьому певна є, я її розумію. Вона заключалася в тому, що потрібно погодинно споживати електроенергію і відповідно погодинно платити. Але наскільки я розумію, рішення про відміну цього нічного тарифу було прийнято ще в кінці серпня або як мінімум, якщо я помиляюся, то все одно мінімум за півроку регулятор вже розуміє, що це буде, що це буде відмінено.

Таким чином питання комунікації реформ. Якби регулятор отоді в кінці серпня говорив там не про відміну якоїсь формули, яку насправді не відмінили, а про відміну цих от нічних тарифів, таким чином споживачі мали би час – 3, 4, 5 місяців підготуватися і адаптуватися до цих змін, або переналаштувати своє споживання, або встановити систему АСКОЕ для того, щоб споживати погодинно.

Друге питання, яке потрібно розуміти, це більшість споживачів є некваліфікованими. От у нас є мобільний телефон, ми всі по ньому говоримо, але ми не знаємо, як він усередині працює – і це нормально, тому що кожен займається якимсь своїм бізнесом, своєю справою. І на практиці у нас виникає ситуація, що до одного споживача, особливо невеликого приходиться один постачальник, дуже часто цей постачальник з того самого облэнерго. І споживач не може зрозуміти, наскільки йому високу чи низьку ціну пропонують, тому що він навіть не має, з чим порівняти.

От саме на сьогодні, якщо ми говоримо про погодинну ціну, в Україні в принципі не можна дізнатися, яка от сьогодні вночі була погодинна ціна. Тобто якщо ми говоримо про газ, по газу пропозицію трейдера можна звірити, подивившись на пропозицію "Нафтогазу" у нього на сайті, або подивившись на ціну газу на біржі. Тобто є в публічному доступі, є інформація. По електроенергії такої інформації немає, і споживач навіть не може зрозуміти з точки зору погодинної ціни, чи йому пропонують з великою націнкою, чи не з великою націнкою.

Тому в мене пропозиція, щоби такі ціни хоча б індикативні публікувалися для того, щоби ціноутворення було більш прозоре, і споживач уже міг розуміти, чи йому йти шукати інших споживачів, чи це вже й так хороша ціна.

Ще одне питання, це те, що навіть ті, в кого є система АСКОЕ, вони насправді не отримували погодинних цін. І тут є конкретна ситуація по Дніпропетровській області, де є погодинний облік, але "Дніпрообленерго", його постачальник, все одно виставляє ціну таку, яка не враховує ціни в

нічний час. Тобто фактично для споживача, який підготовлений, має АСКОЕ, для нього просто нічна ціна відмінилася, і таким чином для таких споживачів тариф виріс дуже суттєво, і виріс абсолютно не по їх вині. Вони і встановили систему АСКОЕ, і ввели її в експлуатацію, і вона є працюючою, тобто вони зі своєї сторони зробили все. І, як наслідок, наприклад, в даному випадку я говорю про споживача, який тут знаходиться, це котельні, які обігрівають бюджетні установи. Якщо поррахувати нову ціну, то тоді ціна гігакалорій тепла отримується 3 тисячі гривень, і це по ланцюжку хтось далі має платити, якщо повністю вибудувати систему платежів.

Ще одне питання, на яке я хотів звернути, щоб було коректне розуміння загальної картинки, що у нас відбувається. Тому що ми живемо не відокремлено, а ми живемо в загальному середовищі. У нас дуже серйозні речі відбуваються зараз із субсидіями, і відповідно це має вплив на платежі.

Що я маю на увазі? Станом на грудень 2017 року 6,9 мільйона українців користувалися субсидіями. Після змін у правилах станом на грудень 2018 року лише 3,9 мільйона українців користуються субсидіями. Тобто подалися на субсидії згідно інформації 7,4 мільйона домогосподарств, але отримали субсидії 3,9 мільйона домогосподарств. Що ми маємо як наслідок? Як наслідок, ми маємо, що за 2018 рік борги населення за житлово-комунальні послуги, і це пов'язано із субсидіями, вирости на 72 відсотки до 56 мільярдів гривень. Борги у нас за минулий рік складають більше, ніж субсидії, закладені на 2019 рік. І це вже така проблема дуже серйозна.

Наскільки я розумію, юридичні особи, окрім населення, за електроенергію заборгували десь не менше, мабуть, 25 мільярдів гривень і за тепло там в районі 20 мільярдів гривень, якісь з них роздуті, якісь не роздуті, але ці борги є. Таким чином, сумарно, якщо брати населення і юридичні особи, боргу можуть скласти біля 100 мільярдів гривень, це вже надзвичайно така критична цифра.

І хоча це вже лунало, я ще раз хочу звернути увагу на ситуацію з неплатежами, і я хочу закликати, щоб пріоритетом всіх подальших кроків було виправлення платіжної дисципліни. Тому що всі подальші реформи в системі такого масового недисциплінованого, скажемо так, платежу за житлово-комунальні послуги, вони не будуть давати, скоріше за все, свого ефекту. Якщо подивитися на грудень, рівень оплати населення складає, за даними Держкомстату, 50 відсотків за житлово-комунальні послуги, за весь 2018 рік – 80 відсотків. Зрозуміло, що при такій неоплаті ніякі приватні постачальники до населення ніколи не підуть ні по газу, ні по електроенергії. Тому що треба на цю несплату закладати величезну мережу, а це знову зростання тарифів.

Тому я тут скажу, можливо, таку дуже пряму думку, але я б навіть закликав призупинити інші реформи заради того, щоб пріоритетом номер один було налагодити знову платіжну дисципліну. Тому що у нас попередня модель була хоча і неідеальна там, до неї були зауваження, але вона була працююча, і рівень платежів там складав там з невеликими відхиленнями біля 99 відсотків.

Ще одне, я хочу звернути на те, що нас може чекати у майбутньому, це другий етап ринку. Тому що ми розуміємо, що на роздрібному ринку не з'явиться дешевої електроенергії, якщо вона вже у самого виробника дорога, ніхто не буде собі в збиток торгувати. У нас на сьогоднішній день ситуація, коли два виробника контролює майже 90 відсотків виробництва електричної енергії, і лібералізація такого ринку, безумовно, призведе до нового скачка ціни. І, якщо у нас не буде реально працюючий імпорту електричної енергії, який створить конкуренцію, то це буде дуже потужний ціновий шок, який ми будемо обговорювати ще навіть більше, ніж обговорюємо сьогоднішню проблему. Тому або нам потрібно знайти механізм, як теплова генерація буде продавати по ціні не вище, аніж імпортна ціна, а на сьогоднішній день теплова генерація в Україну продає по ціні 30-40 відсотків вище, аніж вона продає на експорт цю електроенергію. Або нам треба знайти механізм, як

буде працювати імпорт і добавляти конкуренцію, або ми тоді маємо розуміти, що у нас другий етап ринку зводиться не до конкурентного ринку, а просто до лібералізації монополізованого ринку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Андрій, дуже дякую, дуже дякую.

І я хотів би підтримати тезу, що ми всі повинні займатися просвітницькою роботою, інформаційною роботою. Тому що проблем багато, інструменти і візія абсолютно інше, і люди повинні розуміти, як цими інструментами можна сьогодні скористатися.

Короткий, я не знаю, коментар, пані Ольги, будь ласка.

БЕЛЬКОВА О.В. Да, у мене конкретна пропозиція. Пан Андрій підняв дуже багато питань, які ми зараз не можемо вирішити. Але мені здається, є одне, яке ми можемо вирішити прямо зараз у цій кімнаті і без додаткових законодавчих актів. Скажіть, будь ласка, пан Юрій Гнатюк, що сьогодні вам заважає опублікувати погодинні ціни уже починаючи з завтра, а не розсилати їх в Excel, як ви це зараз робите деяким контрагентам?

ГНАТЮК Ю.Л. Дивіться, ви по поточній ситуації трохи не почули. Не було цін взагалі ніяких січень місяць. Ви розумієте, просто не було цін. Не було цін по тепловій генерації. Чому? Тому що не було коректних даних за, і кожен день перераховувався повний весь масив, що не витримувало вже програмне забезпечення, людський фактор, адже учасників з чотирьохсот стало вісімсот. Макети змінили свою архітектуру і стали настільки важкими, що просто рахують по декількох напрямках. Ну це просто така перша теза – не було цін. Не було цін для постачальників, які звикли отримувати їх щоденно.

Щодо ОРЦ, ОРЦ ми публікуємо на сайті ДП "Енергоринок", наскільки я знаю, ну вже фактичне, яке розрахункове.

_____. Дивіться, колега піднімає питання. Ви говорите: "все є" або "його не було". Дайте мені відповідь. Воно буде з завтрашнього дня чи не буде?

ГНАТЮК Ю.Л. Я кажу, що його не було, взагалі не було чого публікувати.

_____. Ні, ви мені не кажіть, що не було.

ГНАТЮК Ю.Л. І на сьогоднішній день його теж немає, поки що.

_____. Незалежності у нас не було. Завтра буде? Скажіть, завтра буде?

ГНАТЮК Ю.Л. Коли в нас були фактичні, вже фактичні ОРЦ ми їх публікували на сайті.

ГЕРУС А.М. Тут мова йде про погодинну ціну. Чи можливо зараз побачити погодинну ціну на лютий? Хоча би індикативну, приблизну, щоб споживач міг подивитися. Йому постачальник дає таку ціну, а він бачить – індикативна така. Він розуміє: постачальник закладає маржу 10 відсотків – це багато.

ГНАТЮК Ю.Л. В мене немає такого розуміння, Андрій, послухайте мене, індикативної ціни. Яку ціну должен... Або я фактичну вивішую, я приїду буду розбиратися з цим питанням. А індикативна – немає такої ціни в ринку.

_____. О'кей. Пане Гнатюк, тоді є просто уточнююче питання.

ГНАТЮК Ю.Л. Ну, я кажу, як її розраховувати, на яку методику послатися, щоб розрахувати індикативну ціну?

_____. Юрій Любомирович...

ГНАТЮК Ю.Л. *(Не чути)*

_____. Можна питання, да?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, а в мене є...

Да, будь ласка.

_____. А скажіть, будь ласка, з якого моменту тоді ми зможемо щонайменше отримувати фактичну ціну для того, щоб можна було би подивитися?

ГНАТЮК Ю.Л. Немає, немає її. Я ж сказав, коли вже оформлюється...

_____. А коли вона буде?

ГНАТЮК Ю.Л. Ну, от після 8 січня... лютого вже, після 8 лютого вона з'явиться, буде оголошено.

_____. Погодинно?

ГНАТЮК Ю.Л. Да, погодинно.

_____. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, я би в цій частині підсилив би, можливо, от позицію Ольги Валентинівни. А ми можемо звернутися, наприклад, до керівництва ДП "Енергоринок", да, щоб ви провели в себе внутрішню дискусію, запросили от всіх, хто готовий прийняти участь, і все-таки сформулювали якусь філософію, умовно кажучи, реальної там чи індикативної ціни?

Це можливо чи неможливо, тому що ринок без ціни, ну, він, це також не ринок. Я розумію, що це, можливо, не можна зробити завтра, але, можливо, це й можна зробити через два тижні, через місяць можна зробити. Купити новий програмний продукт, нове там комп'ютерне забезпечення.

ГНАТЮК Ю.Л. Олександр Георгійович, дозвольте відповісти, да? По погодинній і фактичній – мені зрозуміло. По індикативній – готові до діалогу. Але ви всі повинні розуміти, що з 1 червня... липня цю функцію буде вже інше підприємство виконувати. Тому я пропоную зразу напрацьовувати, якщо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Любомирович, до 1 липня дожити треба. І допрацювати треба, і систему оптимізувати, робити її кращою треба на кожній ітерації. І ми зараз проводимо нараду не для того, щоб зібратися слідуючий раз в кінці липня місяця і сказати, як ми запустили чи не запустили оптовий ринок. Ми зараз збираємося для того, щоб відчувати щомісячну ітерацію і знімати ті проблемні позиції, які в нас є. Розумієте?

ГНАТЮК Ю.Л. Олександр Георгійович, згоден з вами повністю... ну, я просто, в мене ще є декілька, скажемо так, системних питань, які пов'язані з 1 липня.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми готові вам допомогти в межах своєї компетенції.
Пані Олена, будь ласка.

АНТОНОВА О.О. Щоб не займати час, дуже коротко, колеги. Насправді, 20 років в цій країні працює модель ринку, коли кожен годину для кожного постачальника електричної енергії формується погодинна ціна на електричну енергію. Це знає кожний суб'єкт господарювання, який працює на цьому ринку. І тризонний тариф, який був механізмом комунікацій погодинної ціни на споживача шляхом найменших можливих інвестицій в облік, тому що тризонний облік це був дешевший інвестиційний захід, ніж повна система АСКОЕ, про яку, до речі, правильно сказав Дмитро Віталійович, про яку були чіткі вимоги в нормативних документах 15 років в цій країні. Так? Це був просто механізм прокомунікувати цю погодинну ціну на споживача.

Якщо ми з вами подивимося на те, як працюють європейські біржі, я сьогодні зранку моніторила спотові ціни в країнах Європи, погодинна ціна доступна, це не є секрет. І історично ДП "Енергоринок" публікував... Виправте мене, Юрій Любомирович, якщо я помиляюсь, публікував цю інформацію, вона була доступна. І, дійсно, була серйозна проблема із січнем, але ніяких новацій в цьому операційному процесі з урахуванням того, як працює оптова частина, в січні не відбулося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги...

Народним депутатам можна. Будь ласка.

_____. Дуже дякую.

Пані Олена, у мене, насправді, просто знову ж таки питання до вас, що ви тоді радите робити підприємцям, у яких стоїть система АСКОЕ, яким прийшли стандартні пропозиції, де йшла мова про диференційований тариф, а вони зараз отримали акти, де є фіксований. І він без врахування погодинного відповідного графіку. Що їм робити в даній ситуації? Раз.

А друге. Давайте також згадаємо про і ще раз водоканали і не будемо забувати, що водоканали якраз і використовували нічний тариф для того, щоби в тому числі зменшити платіжки споживачів-використовувачів електроенергії для своїх операційних потреб протягом ночі. Давайте також і про це будемо пам'ятати.

А третій момент, який я хотіла зазначити, це те, що, можливо, нам на базі нашого комітету треба подумати про проведення такої професійної дискусії щодо лібералізації монопольного ринку. І мені дуже прикро, я не знаю, чи тут є представники Антимонопольного комітету, але дійсно, за сьогоднішньою структурою ринку, тут потрапила мені, у всякому випадку, "Укренерго" давала цифру 83-84 відсотки, що два гравця фактично генерують. Так от навіть при відкритті імпорту, ми ж з вами також маємо усвідомлювати, що сьогодні ми все одно обмежені відповідним островом, в нас не буде розповсюджуватися це на весь ринок. Тому давайте ще подумаємо, як нам іще і це питання врегулювати, яким чином нам тоді посилити можливо і Антимонопольний комітет, щоб вони змогли потім щонайменше контролювати ефективно тих монополістів, які сьогодні є, а не приймати ті рішення, які нещодавно були прийняті, що у нас компанія ДТЕК виявляється не монополіст. Тому я просто як рекомендацію щодо продовження цієї дискусії в рамках можливо якраз такого круглого столу.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Шановні колеги, ми як би уже там в межах дуже жорсткого регламенту. У мене є, крім народних депутатів, ще два виступаючих. Саква Юрій Вікторович – це Всеукраїнська Енергетична Асамблея. Є? Немає.

І є Новицький Дмитро Юрійович – генеральний директор "Київводоканал". Я тоді попрошу вас, якщо можна, дуже коротко, стисло. І ми, тоді я своїм колегам передам можливість висловити свою позицію.

НОВИЦЬКИЙ Д.Ю. Добре. Дякую, Олександрє Георгійовичу.

Доброго дня всім шановним присутнім. Тут сьогодні доволі багато разів прозвучало слово "водоканали" і як якраз як президент "Укрводоканалекологія", це організація, яка зібрала, мабуть, більшість водоканалів, хочу зазначити про те, що ми безумовно підтримуємо перехід на ринкові умови. Ми очікуємо від цього ну дійсно певне полегшення для нас формування тарифів і таке інше.

Однак хочу зауважити і звертаю увагу про те, що ті водоканали, які дійсно на сьогоднішній день працюють в ринкових умовах, це відбулось не завдяки закону, а всупереч цього закону, в силу тих ризиків, які, на жаль, не були прораховані і передбачені заходи щодо нівелювання таких ризиків. І ми зверталися і до комітету профільного нашого, і до Кабінету Міністрів, відповідно до Мінрегіону, звертали увагу на це, і декілька разів проводили відповідні наради. На жаль, от такого зібрання, як сьогодні, не відбулося. А, можливо, треба було б трохи раніше зібратися. Однак щодо тих проблем, які існують і що треба робити.

Хочу звернути увагу, що декілька проблем, вони і досі залишаються. Ну, по-перше, незбалансованість тарифів. Зараз тільки розпочалася робота корегування тарифів відповідно до електричної складової. Є інші складові, які теж треба враховувати, і це є той касовий розрив, про який мова йшла щодо населення, яке сплачують нам місяць, який прийшов, а ми маємо робити передплату. Але це дуже немаленький касовий розрив. Більший касовий розрив, який виникає в різниці тарифів з інших складових нам відповідним порядком формування тарифу повертається через півтора-два роки. Ми про це казали. Ми звертаємо на це увагу. І це, до речі, що стосується дисципліни платежів водоканалів і а заборгованість, яка є, це в більшості завдяки саме цієї проблеми. І це те, що треба терміново виправляти.

Є ще одна величезна, ну дійсно, проблема – це борги держави. Сьогодні вже зазначалося декілька разів, в минулому році не було сплачено

3,6 мільярда, декілька заходів, які були вжиті і була можливість погасити борги через погашення... через податки там ПДВ і таке інше, зменшилось до 2,6 мільярда, однак галузь недоотримала 2,6 мільярда, що, дійсно, вплинуло на дисципліну платежів водоканалів. Тому, можливо, треба повертатися до Закону про погашення взаємних боргів, ми колись з Юрієм Любомировичем про це казали, і цей законопроект знаходиться у Верховній Раді, треба підняти і тоді, дійсно, реалізувати через цей механізм і окремий закон погашення взаємних боргів. Там, наскільки я пам'ятаю, близько 30 мільйонів по ринку існують... мільярдів, і це треба враховувати.

Пільги і субсидії. На сьогоднішній день, дійсно, є, по-перше, проблема з цього питання – це несвоєчасна оплата пільг і субсидій, затримка. І вона по деяких водоканалах сягає 3 місяців. І, відповідно, це теж впливає на неможливість своєчасної сплати, я вже не кажу про передплату. Інша, друга проблема в цьому напрямі – це неможливість розраховуватись за розподіл електричної енергії. Тобто треба вносити зміни в 256 Постанову Кабінету Міністрів, і ми також на це звертаємо увагу, і просимо терміново все ж таки підтримати і все-таки внести такі зміни.

В принципі, що хотілось би, що треба робити? Звісно, ми підтримуємо і тісно співпрацювали з профільним комітетом. Я дякую, до речі, і ДТЕК, і Мінпалива за позицію, законопроект 9406 з тими змінами, можливо, там компромісні рішення були знайдені. Це дозволить водоканалам купувати принаймні в трьох напрямках. Це купувати на умовах ринку, це купувати на умовах трейдеру і продавати своїм споживачам, як то зробив Харків, і третє – надати можливість водоканалам купувати на умовах постачальних універсальних послуг. І це зможе надати можливість водоканалам стабілізувати сьогоднішню проблему, а, головне, перейти на післяоплату. Це, дійсно, передбачено цим проектом, і це допоможе суттєво водоканалам.

І другим великим пунктом, цим проектом 9406, передбачено все ж таки коригування, своєчасне коригування тарифів, і ввести відповідальність осіб,

які відповідають за відповідно встановлення тарифу, можливо, навіть до більш жорстких санкцій, які на сьогоднішній день існують.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу...

НОВИЦЬКИЙ Д.Ю. Я звертав увагу на 256 Постанову. І просимо знову ж таки регулятора звернути увагу на внесення змін в постанови НКРЕКП 302-а і 866-а, які дозволять своєчасно встановлювати новий тариф і скоротити процедуру внесення коригувань.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Шановні колеги, я зараз хочу запросити до слова народного депутата Олену Бабак. Ми вже будемо виходити на підведення підсумків.

Будь ласка, пані Олена.

БАБАК А.В. Я дуже дякую комітету ПЕК за взагалі такий формат підведення певних підсумків, і це надзвичайно важливо. Я думаю, нашому комітету треба буде взяти цей досвід після того, як 1 травня має запровадитися Закон "Про житлово-комунальні послуги" у повному обсязі в частині комунальних послуг, нам треба буде використати такий формат. І дякую вам за цей прекрасний досвід.

Але я б сьогодні хотіла підвести певні підсумки стосовно того, що би хотілося побачити у протоколі даного круглого столу і як пропозиції до певних органів державної влади і для нас самих депутатів, по вирішенню тих проблем, які були озвучені для сфери водопровідно-каналізаційного господарства і теплопостачальних підприємств.

Перша проблема, яку вже тут озвучили, це те, що ми отримали як галузь тарифи на електроенергію по універсальних послугах і послугах постачальника "останньої надії" в грудні 2018 року. Це факт. Але тарифи на

воду і на тепло не можуть почати враховувати ці ціни з 1 січня 2019 року, тому що існує законом встановлена регуляторна процедура перегляду тарифів. І тому на сьогоднішній день із 57 ліцензіатів НКРЕКП підприємств водопостачання і водовідведення лише 10 мають скориговані тарифи, які вступили в дію з 1 січня, з 1 лютого. Фактично решта підприємств не мають нових тарифів, які б враховували нову ціну електроенергії. А ми з вами маємо в середньому 8 відсотків зростання по постачальнику універсальних послуг і в середньому десь 25 відсотків зростання. Це порівняно з 2018 роком і з тим, що в тарифах по постачальнику "останньої надії". В окремих областях, ми знаємо, як Луганська область, наприклад, зростання по ПОНу становить майже 41 відсоток, по електроенергії порівняно з 2018 роком.

Тобто ми бачимо, що через об'єктивні обставини, пов'язані з державною системою регулювання цін суб'єкти господарювання стали заручниками того, що вони є збитковими. Отже, ми мусимо сьогодні просити Кабінет Міністрів негайно в особі Міністерства регіонального розвитку і НКРЕКП визначити різницю в тарифах, яка виникне у підприємств водо- і теплопостачання за цей період, коли не встановлено законом в передбаченому порядку тарифів, які відшкодовують повноцінно, обґрунтовано відповідно до договорів нову ціну електроенергію. Це перша пропозиція. Різниця в тарифах відповідно до моменту, поки не встановлені нові ціни. Але, напевно, треба ставити термін 1 квітня, інакше хтось встановив, а для решти підуть державні кошти на відшкодування.

Друге. Хто такі підприємства, які потрапили в постачальника "останньої надії", якщо говорити про воду і тепло, я не кажу про "Укргазвидобування". Це підприємства, які мають системні борги, це є підприємства, які знаходяться або в обласній власності, обласних рад, як наприклад Аульський водоканал (це Дніпропетровська обласна рада, власник), або "Вода Донбасу". Ми розуміємо, що це взагалі унікальне підприємство, і, я вважаю, його треба взагалі виносити в окрему статтю і говорити про бачення держави реструктуризації і погашення поточного

боргів і, можливо, з доповідною запискою Президенту України і винесення це на мінську площадку. Тому що це є унікальне підприємство, воно постійно виходить за рамки стандартних підходів по врегулюванню його боргів за електроенергію.

Але це підприємства, які є боржники, мають старі борги, і ми сьогодні їм дали найвищий тариф. Питання: що ми в цьому результаті досягнемо. Збільшення боргів, які будуть безнадійними. Тобто це загання підприємств в абсолютно ситуацію, яка не має вирішення.

Тому пропозиція перша. Все ж таки нам, народним депутатам, внести зміни в першу редакцію Закону 7083 про реструктуризацію боргів особливості останніх змін по запровадженню ринку електроенергії. І негайно винести його в сесійну залу для того, щоб ми мали можливість підприємств, дати підприємствам можливість розраховуватися по поточних боргах і реструктуризованому, відповідно до реструктуризованого плану погашати старі борги. Це і стосується підприємств і водо-, і теплопостачання. І я сказала, що це стосується величезної кількості підприємств Дніпропетровської області, Луганської області, підприємства Херсону, Одеси, Луцька, Миколаєва, Сум, тобто це і обласні центри, і цілі області, які сьогодні потрапили майже в безнадійну ситуацію.

Також я прошу депутатів і Комітет ПЕК підключитися разом з комітетом ЖКГ на Погоджувальній раді і підтримати внесення в зал проекти законів 9406 і 9406-1, які дають можливість, 9406, дають можливість підприємствам водо-, теплопостачання до липня місяця перейти на постачальника універсальної послуги і таким чином дещо зменшити тариф. А я вам просто приклад наведу. Якщо Луганська область – 2,96 тариф на універсальну послугу, то по ПОНУ – це 3,25. Тобто це суттєва різниця для того, щоби потім розуміти, а як же ми будемо погашати борг, який ми створили просто загнавши підприємство в 3,25. І так само стосується Дніпропетровської області, яка в нас проблемна: 2,19 – універсальна, 2,54 – ПОН.

Тобто дати право до липня все ж таки на менших тарифах працювати водоканалам, поки вони не знайдуть собі постачальника на вільних цінах. І плюс доповнити можливістю їм виходити і брати свою ліцензію в цей період на купівлю енергії з оптового ринку по цінах, як для універсальних послуг. Тобто це поєднання законів 9406 і 9406-1.

Також для теплопідприємств сьогодні не сказали про те, що підприємства теплопостачання мають 217 Постанову від 18.06.14 року, відповідно до якої вони всі кошти майже – 90 відсотків коштів спрямовують на газопостачальні підприємства і не мають можливості за цим алгоритмом купувати авансом по меншій ціні електричну енергію. Тобто негайно треба внести зміну в 217 Постанову від 18.06.14 року з можливістю розподілу коштів теплопостачальних підприємств для оплати попередньої за електричну енергію і можливості купувати її дешевше.

Також проблема, яка була, ми вважаємо, штучно створена... Я прошу уваги, мені просто, я не можу так... Слухайте, ну, ви що, ну, шуткуєте чи що?

Я прошу негайно НКРЕКП виправити штучно створену проблему, а це, власне, заганяння підприємств водотеплопостачання в авансову оплату електричної енергії. Вам треба внести зміни в Правила роздрібного ринку електроенергії в пункт 4.7 і зазначити, що підприємства водо-, теплопостачання розраховуються за електричну енергію у відповідності до законів, якими має керуватися НКРЕКП, коли пише підзаконний акт, а саме відповідно до 32 статті Закону "Про житлово-комунальні послуги", де зазначено, що споживач розраховується в кінці розрахункового періоду згідно показів лічильника за воду і тепло. Так само і відповідно до статті 19 Закону "Про теплопостачання", де написано, що споживач оплачує за фактично отриману теплову енергію. Відповідно не може бути дозвільної форми нав'язувати підприємствам водо-, теплопостачання авансову оплату за електрику, тому що закон говорить, що споживач за воду і тепло платить по факту. Так само і має бути продубльовано в правилах, як я сказала, в пункті

4.7, що навіть енергопостачальники за вільними цінами повинні пропонувати водоканалам і теплоенерго виключно оплату по факту. І лише за згодою можливістю давати їм право авансувати, а ні жодним чином нав'язувати цю річ.

По 256 Постанові, по субсидіях, я не буду повторюватися. Але сьогодні Кабмін прийняв монетизацію субсидій. Будемо сподіватись, що завдяки цьому... Але я дуже думаю, що там є норма про контролювання монетизації і використання коштів, і тоді будуть проблеми з субсидіями і заліками вирішені.

Також хочу звернути увагу зараз всіх присутніх на те, що системно НКРЕКП не виконує власні постанови і затримує перегляд тарифів на воду, навіть порушуючи власні постанови. Всі підприємства водопостачання подали розрахунки тарифів відповідно до постанови НКРЕКП до кінця серпня-місяця. До жовтня НКРЕКП мали переглянути тарифи, цього було не зроблено, і сьогодні ми маємо ту проблему з боргами, яка є. При цьому підприємства теплопостачання зважають на те, що в НКРЕКП працівники отримують в 5 разів більше, ніж працівники, які задіяні в галузях, які вони регулюють. І в системі теплопостачання створені величезні конфлікти в оплаті праці, наприклад, суб'єктів, які одночасно виробляють теплову енергію на ТЕЦ, де встановлений один рівень заробітної плати – високий і одночасно мають котельні, де на цьому ж самому підприємстві треба платити відповідно до процедури НКРЕКП меншу заробітну плату. Не може реформа енергетичного сектору відбуватися однобоко і не враховувати системно всі відносини, які мають формуватись на ринках водо... теплопостачання і енергетичних ринках. Отже, прошу такі речі, як різниця в тарифах, реструктуризація боргів 7083 можливість універсально... отримання тарифу постачальника універсальних послуг для водоканалів та теплоенерго продовжити до 1 липня. Плюс винести в парламент і на погодження в Раді, просити вашої допомоги в лобюванні винесення законів 9406, 9406-1.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дуже дякую.

Запрошую до слова пані Валерію Заружко, народного депутата України. *(Шум у залі)*

Я дам в кінці можливість, щоб відповісти. Після цього виступу дам вам, і потім підведу ризику. Добре? *(Шум у залі)* Ні, ні, я дам можливість. Я все пам'ятаю.

Пані Валерія, будь ласка.

ЗАРУЖКО В.Л. Валерія Заружко, фракція Радикальної партії Олега Ляшка.

Ну, по-перше, я хочу сказати, що ми підтримуємо енергонезалежність та енергобезпеку нашої країни, тому що ми впевнені в тому, що незалежна Україна та суб'єктна Україна можлива тільки в тому випадку, якщо країна буде мати ці ознаки. Саме тому ми підтримаємо і прозорість, і демонополізацію, і деолігархізацію ринку енергетики. Ми за те, щоб створювати конкурентний ринок, там, де буде панувати попит та пропозиція. Тобто щодо того, що відбулось сьогодні, мені здається, дуже позитивні зміни. Тому що згідно курсу України на євроінтеграцію було затверджено, коли було затверджено енергостратегію, згідно якої у 2019 році потрібно було розпочати реформи енергетичної галузі, це відбулося, ми початок цієї реформи зараз бачимо. І був запроваджений новий ринок енергії.

Я хочу наголосити на тому, що це надзвичайно важливо для нашої країни сьогодні, тому що вона перебуває у воєнному стані, а енергетика є базовою галуззю економіки країни, від якої залежить стабільна робота всіх інших секторів економіки. Саме тому задля того, щоб наші позиції були сильними ми мусимо подбати про енергетику в першу чергу.

Але в той же час, роздрібний ринок електроенергії, я хочу це підкреслити, є надчутливим, бо стосується без виключення кожного українця. Мені дуже приємно, що сьогодні новий ринок надає право

споживачу обирати постачальника електроенергії. Але ж в цей же час ми бачили і ми чули від урядовців сьогодні, що проблем дуже багато і вирішення цих проблем буде залежати від того, наскільки добре синхронізована таких державних установ як НКРЕКП, як Міністерство енергетики та вугільної промисловості, та державних підприємств таких як "Енергоринок".

Я хочу побажати всім колегам наснаги у вирішенні цих питань і хочу наголосити на тому, саме від цього, як швидко ви вирішите взаємні непорозуміння, буде залежати швидкість, якість та успіх цих реформ, про які ми говорили сьогодні дуже багато.

Тому дякую всім ще раз і сподіваюсь на співпрацю. Якщо потрібна допомога народних депутатів, можете звертатись, ми з задоволенням вам допоможемо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Валерія, дуже дякую.

Пані Олена, прошу, розумію, що задача складна, ну, попробуйте в межах, можливо, 5 хвилин дати відповіді на всі запитання, які у вас є.

АНТОНОВА О.О. На всі запитання.

БЄЛЬКОВА О.В. Останнє питання до пані Олени можна? Щоб ви зразу вклалися в час.

Пані Олена, я от дуже адвокатувала за Закон саме про НКРЕКП, несучи за вас політичну відповідальність. Так скажіть, будь ласка, все-таки, де ці ціни зараз надруковані. От я так і не зрозуміла з оцієї всієї дискусії. Не надруковані? Тоді дайте мені політичну обіцянку, що ви їх надрукуєте. От не піді звідси, поки я не розумію, де ці ціни.

АНТОНОВА О.О. Ольга Валентинівна, дуже приємно, що за нас як за орган ви несете відповідальність. З усією повагою до вас і абсолютно без іронії. Я буду намагатись, дуже багато питань, блок питань по ЖКП.

По-перше, я хотіла б зробити коментар. Я сподіваюсь... нагадаю всім, що ми орган колегіальний, і нас є 5 членів комісії, і ми всі рішення приймаємо разом і ретельно їх обговорюємо.

Я хочу звернутись до колег, які зазначали про те, що нібито регулятор порушує закон, нібито настав час для відповідальності регулятора в процесі реформи ринку. Я хочу зробити коментар про те, що вважаю такі коментарі наразі недоречними і такими, які не відповідають рівню дискусії на цьому заході. Це перший коментар.

Тепер, Ольга Валентинівна, якщо дозволите, по питаннях. Питань дуже багато, на самі яскраві. Що стосується погодинної ціни.

Дмитро Віталійович, поправте мене, але, наскільки я розумію, регулятор вже звернувся із відповідною пропозицією до ДП "Енергоринок", і буквально вчора. Так?

_____. Доповідаю, допомагаючи Олені Олександрівні.

Я підписав листа з проханням до ДП "Енергоринок" організувати питання погодинного обліку та формування середньозваженої погодинної ціни. Ми з "Енергоринком" попрацюємо з цього питання. Але ми розуміємо, що в даному випадку головне для споживача – це індикатив. Тобто розуміння того, наскільки пропозиція відповідного постачальника на ринку відповідає тій ціні, яка формується на ринку. Чи вона погодинне, чи вона інтегральна, чи в будь-якому іншому варіанті. Я думаю, що ми знайдемо спільні якісь можливості формування саме таких індикативів, щоб це питання було вирішено.

АНТОНОВА О.О. Вже пішов лист.

БЄЛКОВА О.В. Коли будуть опубліковані? Дайте мені

_____. Дайте нам в даному випадку попрацювати з ДП "Енергоринком". У нас є відповідні важелі як регулятора щодо впливу на нашого ліцензіата. І я можу казати, що ми їх використаємо, в нормальному сенсі, в повному обсязі. Хоча я хочу підкреслити, що робота саме ДП "Енергоринку" у нас достатньо конструктивна і нормальна. Тобто це більше таке риторичне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте, щоб з запасом... ну, щоб з запасом, давайте от 28 лютого. Ну, до кінця місяця. Спробуйте.

_____. Юрій Львович, я думаю, що ми зможемо знайти консенсус до цього періоду. Все.

АНТОНОВА О.О. Так це по погодинній ціні.

Тепер, якщо можна, до виступу Альони Валеріївни... *(Шум у залі)*
Буде, буде, Вікторія, обов'язково. Ми з вас з вами почали і обов'язково закінчимо. Як мінімум. Закінчимо, але я сподіваюся, що й продовжимо дискусію в робочому порядку по цих питаннях.

Пункт 4.10 "Правила роздрібного ринку електричної енергії", абзац 2: "Суб'єкти господарювання, предметом діяльності яких є надання житлово-комунальних послуг населенню, здійснюють повну оплату вартості обсягу спожитої електричної енергії, як правило, один раз за фактичними показами засобів комерційного обліку на початку періоду наступного за розрахунковим".

Дякую.

БАБАК А.В. Шановні колеги, мова йде про правила роздрібного ринку електричної енергії, і мова йде про те... Чому я зазначила, що не треба в 4.7

цю норму продублювати. Тому що в 4.10 мова йде про те, що якщо постачальником є підприємство "останньої надії" або постачальником універсальної послуги, тоді ми читаємо, і всі так читають учасники ринку, що це у разі, якщо водоканал чи теплоенерго, чи управитель житла користується послугами постачальника "останньої надії" або постачальника універсальних послуг, тоді він має право платити по факту і слово "як правило" тут взагалі недоречно. Тобто воно розраховується один раз у разі, якщо фактично водоканал чи теплоенерго, чи сторони дійшли згоди. Але, однозначно, всі суб'єкти ринку читають 4.10 в контексті з першим абзацом, що це поширюється виключно на відносини не з електропостачальниками, а... за вільними цінами, а лише універсальних послуг і ПОНу. Тому я і сказала, що, коли ми пишемо у загальний пункт 4.7, то в ньому продублювати це саме положення, от в чому річ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А можна, я, можна, я вибачаюсь, можна, я внесу свою корективу от в цю дискусію, в це питання. Враховуючи, що я сиджу тут в центрі і між двома Оленами, які дискутують, я можу загадати бажання. І я знаю одну Олену, і другу Олену як дуже професійну конструктивну, да, і глибоку. Давайте ми знайдемо можливість от між комітетами, Олено, між комітетом і між НКРЕ зустрінися по всьому переліку як би проблем по ЖКГ, дуже спокійно системно переговорити. Тому що ми дуже багато з пані Бабак працювали над різними законопроектами, починаючи з ЖКГ і з моїми колегами з комітету, і я за це щиро дякую.

Але з іншої сторони я можу сказати, що діалог між нашим комітетом і неповним складом НКРЕКП дуже професійний, дуже конструктивний, до речі, за що я хочу подякувати членам нашого комітету, за Закон про незалежного регулятора і персонально Ользі Валентинівні Бельковій, яка багато вложила енергії, сил для того, щоб цей закон запрацював. І Василю Григоровичу, який тут є, який очолював і очолює в нас Номінаційний комітет, який не завершив свою роботу.

Друзі, я би не хотів тратити час. Олено, добре? Ми знайдемо можливість, щоб поспілкуватись дуже професійно і знайти варіанти рішення тих проблем, які сьогодні є.

Будь ласка, продовжуйте далі.

АНТОНОВА О.О. Олександр Георгійович, дякую за таку зважену пропозицію. Насправді, ви озвучили те, що от ми з Дмитром Віталійовичем сьогодні від імені регулятора також уповноважені озвучити на цьому заході. Стосовно того, що ми розуміємо проблематику, ми самі її піднімаємо, ми самі озвучуємо ці проблеми. І в нас немає ситуації, і нема комунікації, яка називається перемога і заплющені очі.

Ми намагаємося предметно продуктивно працювати над питаннями. І я думаю, що всі учасники ринку і органи державного самоврядування, які співпрацювали з нами за останні півроку, в цьому пересвідчилися. І я кажу навіть і про споживачів. Тому що от, наприклад, по споживачах, які приєднані до мереж оператора системи передачі, до яких виникли дуже великі зміни у зв'язку з цими процесами реформування. Ми провели взагалі очні зустрічі, запросили всіх, відповіли на питання, надали рекомендації і так далі.

Ми готові взяти участь у дискусії стосовно проблематики, пов'язаної із змінами на роздрібному ринку по підприємствам ЖКП. І наразі, ну, більше я сказати не можу, тому що профільного члена комісії, який відповідає саме за питання тарифів, з нами нема. І саме задля того, щоб була дискусія всебічна, предметна і фахова, ми готові в ній брати участь.

Дозвольте, якщо можна, дуже коротко по предметних відповідях, пане Вікторія, стосовно споживачів.

Дивіться, насправді, є нюанс в тому, що договірна конструкція на роздрібному ринку зараз спрямована на те, щоб споживач максимально швидко міг змінювати постачальника. Наприклад, у нас наразі в правилах роздрібного ринку, і це, скоріш за все, проблема, нема обмеження споживачу

з боргами поміняти постачальника, про те зазначали колеги з "Укрінтеренерго", так. Водночас, шлях укладання договору для споживача, і тому ми показували демонстрацію, максимально простий – шляхом застосування механізму публічного договору приєднання, приєднання споживача до комерційної пропозиції. Деякі з них ми продемонстрували. Ця модель спрямована на те, щоб було мінімум paper work, так, мінімум часу. Всі ці заходи мають тільки одну мету. Але, з іншого боку, зрозуміло, що можуть бути різні ситуації. Може бути споживач, який приєднався до комерційної пропозиції, яку постачальник на нього не розраховував. Це одна крайня точка.

Друга крайня точка – оцей приклад, про який говорите ви, коли споживач приєднався до комерційної пропозиції і її умови не виконуються. Якщо не виконуються умови, обраної споживачем комерційної пропозиції і споживач відповідав критеріям цієї комерційної пропозиції, це може розглядатись як порушення з боку надавача послуг. І для того, щоб не робити загальних заяв, ми намагаємося утриматись від таких заяв. Прохання, ми... надати всю інформацію, конкретний кейс. Ми будемо дивитись і приймати відповідні заходи. Тому що постачальники є наші ліцензіати, і наша задача – захист прав споживачів.

Щодо нюансів, пов'язаних із постачанням електричної енергії населенню. Дійсно ми навіть на цьому заході чуємо різні комунікації з одного і того ж питання. З одного боку, піднімається питання припинення перехресного субсидіювання, з іншого боку, коли ми робимо дуже маленький крок у цьому напрямку, ми миттєво отримуємо зворотній зв'язок, абсолютно іншого характеру, який в принципі був передбачуваний. Перевагою реформи я вважаю, є те, я думаю, що регулятор так вважає, ми так вважаємо, є те, що, в принципі, населення увійшло в нову договірну конструкцію і не відчуло якихось порушень стосовно електропостачання у зв'язку з цими змінами. А зміни дійсно дуже великі.

Стосовно коментаря щодо відсутності регулювання якості або змін якості для споживачів, насправді це не так. Як один, щоб не забирати багато часу, скажу, що якраз саме і в процесі змін ринку паралельно ми працювали над питанням якості. І саме пан Герус згадував технологічну якість. З жовтня цього року діє стандарт, якого мають дотримуватись всі наші ліцензіати з розподілу електричної енергії, який забезпечує споживачу компенсацію в разі, якщо плюс (мінус) 10 відсотків відхилення від 220 в розетці. Санкція – 25 відсотків вартості послуг розподілу, яка надається споживачу, у випадку, якщо таке відхилення від стандарту якості доведено.

Дуже багато звучало питань, я не знаю, чи є сенс зараз на кожне з них відповідати предметно. Я бачу дуже великий блок питань по тризонному тарифу, Дмитро Віталійович комунікував; по ЖКП, ми домовились, що буде окрема дискусія. Всі інші питання більш-менш повторюються. Якщо на чомусь, Олександр Георгійович, ви бачите, зараз є сенс сфокусуватися, ми готові.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що якщо не буде заперечень, то ми зараз завершуємо. І хто не отримав відповіді, можна буде підійти, щоб персонально переговорити.

Я спробую дуже швидко підвести підсумки, друзі. Ну, перш за все, я хочу щиро подякувати за дуже об'єктивну, зважену і професійну дискусію на дуже непросту тему.

Я щиро хочу подякувати Посольству Великої Британії за системну постійну підтримку.

Хочу подякувати пані Олені Павленко і DiXi Group за системну роботу.

І дуже хочу подякувати, відверто кажучи, своїм колегам народним депутатам, які сьогодні разом зі мною працюють уже четверту годину у цій залі. Знаєте, це характеризує дуже важливий такий параметр. Можна вийти на трибуну, покритикувати і піти, і нічого не робити, залишити все, як є. А потрібно, по великому рахунку, закачувати рукава і спільно з НКРЕ, з

міністерством, з ДП "Енергоринок", з "Інтеренерго", з урядом, з міністерствами робити те, що ми робимо.

Мій ключовий висновок, який би я хотів зробити.

Перше. Роздрібний ринок розпочався. При всіх проблемах і при всіх викликах ми не маємо катастрофічної ситуації, якою нас лякали. І це дуже важливо. Ми повинні... Навіщо я ініціював сьогоднішній круглий стіл? Ми відчули ключові больові точки, над якими нам потрібно терміново сконцентрувати свою увагу, щоб це все врегулювати.

Я бачу слідуючі ключові такі речі.

Перше. Ми повинні сконцентрувати законодавчий пакет, про який говорила пані Вікторія, говорили пані Олена і пані Ольга. Тобто блок законопроектів, які терміново нам треба внести для того, щоб зняти законодавчі певні проблеми, які ми маємо на сьогоднішній день.

Другий рівень – це терміново уряд повинен прийняти зміни до тих постанов, які сьогодні звучали для того, щоб зняти ті проблеми, які є. Я сподіваюся, що ті проблеми, які звучали по відношенню до НКРЕКП, до компетенції Міністерства палива і енергетики і всіх інших інституцій, вони зафіксовані. І ми в максимально зжятий термін, якщо потрібно, ми готові провести якісь додаткові консультації. Але нам також це треба внести, відпрацювати і зняти ті проблеми, які є.

Звичайно, ключовим викликом, мені здається, це питання координації. Ми будемо ще раз говорити з урядом для того, щоб все-таки запуснути, відновити роботу координаційного центру, тому що це дуже важливо і в частині підведення підсумку, розуміння, що з роздрібним ринком, і підготовки до оптового ринку, тому що викликів, проблем і завдань по запуску оптового ринку там набагато більше ніж в роздрібному ринку. І ми повинні це усвідомлювати, що нам потрібно дуже-дуже багато зробити.

Слідуючий момент, про який я хотів би сказати. На жаль, ключовою проблемою в запуску і в ефективній роботі ринку є не приватні компанії і не споживачі, а є держава. Держава зі своїми обов'язками, зі своїми проблемами,

і держава повинна сформулювати правила гри – і починаючи по субсидіям, і починаючи по донецькій, і по луганській територіям, і по воді, і по багатьом іншим напрямках. І в цій частині, звичайно, мені б дуже хотілося, щоб синхронна робота між Міністерством енергетики, Міністерством регіональної політики, НКРЕ, якщо потрібно, залучайте Верховну Раду, комітети, один, другий, ми готові виступати такою синхронізуючою площадкою, координуючою. Тому що без вирішення державної політики, державних боргів дуже важко буде нам далі рухатися. Я підтримую те, що ми можемо там відкоректувати позиції по авансуванню, я підтримую позицію, що ми повинні змінімізувати, взагалі вивести на нуль нарощування боргів, якщо ми хочемо ефективний ринок.

І я хотів би звернутися до всіх, тут є багато президентів і керівників різних асоціацій, і генеруючих компаній, і енергетичних, і споживачів. Друзі, нам потрібно займатися серйозно інформаційно-просвітницькою роботою, дуже серйозно. Я не знаю, чи це потрібно навіть якийсь, можливо, окремий бюджет від когось. Я готовий з будь-якою асоціацією зустрічатись, зі споживачами, людям пояснювати, що те, що ми робимо і те, що ми запускаємо, це краще для них, і щоб вони вміли цим користуватись.

Я не побачив, ви не презентували матеріали, які... Давайте я це зроблю замість вас. У нас НКРЕКП підготувало цілий перелік таких невеличких брошур саме для споживачів по кожній проблемі.

_____ . Хвилинка реклами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ж не кандидата в Президенти, а НКРЕКП.

_____ . Поки що.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тому я би просив, щоб НКРЕКП, все це було у вас на сайті, щоб ми це все роздали всім, кому можна роздати. Тому що це дуже професійно і гарно підготовлені матеріали. Можна підготувати зараз.

І як би у мене є побажання ще до Міністерства регіональної політики. Друзі, от ми сьогодні багато говорили про водоканали, про теплокомуненерго, ми багато чуємо про децентралізацію, про те, що величезні кошти залишаються в регіонах, лежать на депозитах і так далі. Друзі, а так давайте ми зробимо одну загальнодержавну програму, принаймні в 2019 році, ну наприклад, енергоефективної модернізації великих регіональних водоканалів. Тому що я як міський голова Вінниці працював з 2002 року, ми тоді почали міняти все обладнання: двигуни, модернізувати підйомні станції, ставити регулятори для того, щоб зменшити споживання енергетичних ресурсів. І тут повинна бути програма співфінансування Міністерства регіональної політики, місцевих коштів, тому що водоканалами володіють органи місцевого самоврядування і, якщо у нас буде така енергоємність водоканалів або теплокомуненерго, слухайте, може скластися так, що жодних коштів не вистачить. Якщо ми хочемо мати низький тариф, то, в першу чергу, ми повинні займатися енергоефективністю і в житловому секторі, і в секторі будівництва і так далі, і тому подібне.

Тому, шановні друзі, я ще раз хочу подякувати за цю сьогодні професійну дискусію, енергетичну дискусію, не політичну дискусію, це дуже важливо. І я підтримую позицію, що ми готові продовжувати таку спокійну, зважену конструктивну роботу спільно з НКРЕКП, з міністерством одним, з міністерством іншим. Давайте запросимо Міністерство фінансів, щоб зрозуміти... Давайте запросимо Антимонопольний комітет. У нас немає закритих тем. Конкурентність, прозорість, об'єктивність і неупереджена дискусія.

Дуже дякую всім за дискусію сьогоднішню.